

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba
2050, — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENEC

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ček. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sara jevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
ponedeljka in dneva po prazniku

Briandov „protinačrt“

Protokol sklenjen med Avstrijo in Nemčijo dne 22. marca, v katerem obe državi javljata carinsko zvezo, ki naj bi sledila, kakor hitro mogoče, je izzval po Evropi najrazličnejše mnenje. Obe državi-podpisnici protokola, sta izrazili svoje največje zadoščenje, druge so načrt carinske zveze, ki bi obsegala 70 milijonov ljudi v osrčju Evrope, dobrohotno pozdravile, zopet druge so se vzdržale vsakega komentarja ter so ostale v zatišju v previdnem opazovanju, nekatere pa so se postavile odločno nasproti nameravani uveljavitvi nemškega gospodarskega ozemlja, češ, da ima preveč politično obtežilo. Ker je napoved carinske zveze prišla tako nenadoma in nepričakovano, je razumljivo, zakaj vlade niso mogle zavzeti jasnega stališča, še manj pa se sme zameriti javnemu mnenju, če se ni moglo takoj orijentirati.

Takoj prve dni po objavi dunajskega protokola, so se pojavili nekateri protinačrti rojeni ali v Parizu, ali v Pragi, ali v Varšavi, ali pa na Balkanu. Noben od njih ni mogel obveljati. Vse vprašanje pa je s časom postalo enostavno, ker se je reduciralo na sledeči dve možnosti: avstrijsko-nemška carinska zveza se mora ali pustiti, ali pa jo je treba nevtralizirati, da ne bo več politično nevarna. Dovoliti v obliki, kakor je zasnovana in v duhu, katerega razodeva, se po vseh zakonih politične previdnosti skoroda ne sme in ne more, torej ne preostane nič drugega, kakor da se ji odvzamejo gotove politične tendence, ali pa da se popolnoma podere z novim še bolj širokopoleznim gospodarskim načrtom, ki bo obsegal vse gospodarske dobne avstro-nemške pogodbe, poleg tega pa se tudi vjemal s političnimi idejami, ki so jih ustvarile mirovne pogodbe.

Po enem mesecu zelo ostre debate, katere so se udeležile vse evropske države in ki je popolnoma jasno ugotovila dve dejstvi, namreč da berlinska pogodba dejansko nudi gotove neoporekljive gospodarske ugodnosti vzhodno-evropskim državam, drugič pa, da se smatra za politično nevarno orodje, je dne 17. aprila francosko zunanje ministrstvo nenadoma objavilo zanimivo uradno poročilo. Komunikacije najprej častiti Avstriji in Nemčiji, da sta se podvrželi kontroli vseevropske komisije in Zveze narodov. V nadaljnjih izjavah pa napoveduje nove predloge, katere francoska vlada pripravlja v zvezi z vseevropsko zamisljivo in s krizo v poljedelskih državah na vzhodu Evrope. Ti predlogi, tako pravi poročilo, vsebujejo dve glavni točki: prvič odkup žitnih zalog s pomočjo posebnih preferenčnih carinskih pogodb, drugič dolgoročno posojila poljedelstvu, da bo moglo prebrati krizo in se eventualno usposobiti za konkurenco s prekomorskimi žitnimi državami. Iz tega komunikacije sledi, da je nemško-avstrijski načrt nekoliko omajal stališče, da se mora najprej ustvariti politična zveza, nato pa šele zveza gospodarska in da si je tudi Briand osvojil zamisel, da je gospodarska Pan-evropa predpogoj za politično. Več o podrobnostih načrta ni znano in za enkrat tudi ne more biti, ker ga šele v največji tajnosti izdelujejo po posameznih ministrstvih, da bo gotov 15. maja, ko ga bo proučevala komisija za Vseevropsko zvezo v Ženevi.

Po enem mesecu več ali manj vpludnega prekanja je postalo jasno, da ne bo zadostovalo nemško-avstrijski načrt kratkoročno negirati, ampak da bo treba nekaj pozitivnega storiti, da se vzhodnoevropske poljedelske države rešijo gospodarske pogibelji. Nekateri običajno dobro informirani krogi v Berlinu in v Parizu so namigavali, da namerava francoska vlada nasproti nemškemu gospodarskemu bloku postaviti v bojni pozici drugo, ki naj bi bil identičen s blokom, ki ga tvorijo Francija in države Male antante. Medsebojni gospodarski odnosi, bi se uredili z novimi trgovinskimi pogodbami na podlagi preferenčnih ugodnosti.

Zamisel gospodarske zveze med državami ni nova, saj je njeno potrebo poudarila že agrarna konferenca na Sinaju septembra lanskega leta, seveda s pristavkom, da bo imela pomen samo tedaj, če ji bo stala nasproti zveza industrijskih držav-konsumentov njenih poljedelskih produktov. Zato ni verjetno in ne odgovarja konstruktivni francoski politiki, da bi se francoski takto imenovani »protinačrt« omejil edino le na države, ki bi obsegale Francijo, Malo antanto in Poljsko — politične zaveznice Francije — ali pa, da bi se francoski načrt omejili edino le na nakup vzhodnega žita in na dovolitev dolgoročnih posojil. Struktura francoskega gospodarstva namreč ne dovoljuje trajne obveze francoske države kupovati žito na zunanem trgu, ker je normalni pridelek francoskega poljedelstva zadosten za domače potrebe. Vzhodne države pa rabijo zanesljivo trajnega odjemalca. Zato smo mnenja, če se v tem pogledu sploh sme izreči predčasno mnenje, da gre francoski »protinačrt« mnogo dalje, da sicer obsega ustvaritev gospodarske Male antante, da priznava potrebo preferenčnih carin in dolgoročnih posojil, ampak da se ne omejuje na politični prijateljstva, nego da edino pravilno predstavlja ureditev francosko-nemškega razmerja v sredino svojega načrta. Debat, ki je sledila 22. marcu, je pokazala v zadosti jasni meri, da lačnega ne smeš postaviti pred izbiro: ali kos kruha, ali srčna ljubezen brez kruha, ali prevedeno v politično terminologijo, ali s Francijo, ali z Nemčijo. Ta alternativa se danes v Evropi ne sme staviti, za to postaja vedno bolj imperativno, da se razmerje med Francijo in med Nemčijo ublaži in polagoma spremeni v odkritosrčno gospodarsko sodelovanje. V tem je ključ do rešitve evropske gospodarske krize. Francija in Nemčija naj ustvarita najprej medsebojno skupnost na gospodarskem polju, najsi bo že na ta ali oni način, kajti potem se bodo drugi manjši evropski narodi lahko in brez očitkov vesti

Jadran - italijansko jezero

Razmah naše mornarice plaši Italijane — Krivi so Angleži

Rim, 27. aprila. Il Giornale dei Lavori Pubblici (List za javna dela) je priobčil zanimiv članek o razvoju jugoslovanske mornarice. Izvajanja imajo protiangliško ost. Clankar ugotavlja, da se je na Sušaku ustanovilo »Jadransko brodarstvo d. d.«, katerega lastniki so angleški brodarji iz Newcastlea. Tako ustvarja angleška mornarica pod vodstvom spretnih angleških brodarjev nove konkurenčne proge na Jadranu. Doslej so se Angleži omejevali na tovrstno mornarico in so svoje stare ladje enostavno registrirali na Sušaku, v Splitu in drugih jadranskih lukah. Tako so lastniki Jadranskega brodarstva d. d. registrirali en tovrstni parnik 9000 ton na Sušaku, med tem ko se sedež društva nahaja v Newcastleu. V zadnjem času pa skušajo angleški brodarji postaviti tudi potniške proge, ki bi jih vzdrževali moderni parniki. Tako se pripravljajo na Jadranu nova ofenziva proti Trstu, Reki in Benet-

kam. Družba »Royal Mail Steamship Line« iz Londona je nedavno pod izredno ugodnimi pogoji prodala jugoslovanskemu Lloyd 17.000 tonsko ladjo, ki se zdaj imenuje »Kraljica Marija«. V istem času si je Jadranska plovdba nabavila na Angleškem luksuzno ladjo »Prestolonaslednik Petar«. Poleg tega sta v Glasgowu dve drugi ladji v gradnji na račun te družbe; dovršeni bosta še to pomlad. Nadalje je Jadranska plovdba naročila na Angleškem veliko ladjo »Jugoslavija«, ki bo obsegala 12.000 ton in bo še to leto lahko nastopila prvo pot. Vse te ladje gradijo angleški brodarji, ki posedujejo tri četrtine delnic jugoslovanskega Lloyda in Jadranske plovbe. Z denarjem, ki ga je dala na razpolago angleška vlada, gradijo ladje, ki jih potem izvažajo. »Mislimo, da ni treba komentarjev. Pripomniti bomo samo, da Angleži v ti tragični krizi v pomorskem prometu izvršujejo svoje posle brez ozira na druge. Zdaj je na naših brodarjih iz Julijske krajine

in Benetk, da organizirajo protiofenzivo proti temu nevarnemu vikanju angleških brodolastnikov na Jadran in Levant. V Jadranskem morju ni prostora za dve veliki mornarici: v beneškem zalivu, tem pravem italijanskem jezeru, gotovo ne bo prevladala jugoslovanska zastava!«

Trst, 27. aprila. Tukajšnji listi obširno komentirajo izvajanja rimskega »Giornale dei Lavori Pubblici« glede razmaha jugoslovanske mornarice. Ekspanzija jugoslovanske mornarice s pomočjo angleškega kapitala obstoji. Jugoslovanska mornarica se uveljavlja na progah, kjer kaže italijanska mornarica znake šibkosti. »Nikakor ne zadostuje abstraktno zatrjevati, da je Jadran italijansko jezero!« vzklila »Piccolo«. Treba je tudi postaviti močno italijansko mornarico na Jadranu. Zato mora vlada podpirati tržaške brodarje in rešiti »Libero Trieste«; Genova pa naj opusti napade proti Trstu.

Vatikan in narodne manjšine

Glas katoliškega češkega lista

Praga, 25. apr. Pod naslovom »Vatikan in slovanske manjšine v Italiji« priobčuje »Lid« zanimiv članek o stališču Vatikanu napram slovenski in hrvaški manjšini na Primorskem. Clankar ugotavlja, da je katoliška cerkev vselej branila pravico narodov do njihovega lastnega jezika, tako je tudi danes na Primorskem nositeljica narodnih pravic slovanske manjšine in prav zaradi tega se je fašistični srd obrnil proti nji. Tudi tirolskimi Nemcem se slabo godi. Njihov jezik je bil izgnan iz šole in niti verouk se ne poučuje v nemškem jeziku, toda Slovenci in Hrvati trijo še bolj. Okoli 80.000 hrvaških vernikov v Istri je brez lastnega duhovnika in okoli 100 slovanskih duhovnikov so izgnali fašisti. Jugoslovanski škofje so se z znano okrožnico zavzeli za versko svobodo na Primorskem. Tedaj je ves svet čakal, kakšno stališče bo

zavzel Vatikan proti okrožnici. Podrobnejših vesti ni bilo sicer iz Vatikan, toda sv. Stolica je že prej pokazala, da ne odobrava fašistične politike s tem, da je poslala na Primorsko apostolskega vizitatorja, da prouči položaj na mestu. Glede vprašanja vere in narodnih pravic ne more biti govora o kompromisu. Tega načela se je katoliška Cerkev vselej držala. Stališče Cerkev glede slovanske manjšine v Italiji ni povsem jasno. Če bi ta nejasnost še nadalje trajala, bi se razvil kmalu boj med samimi katoličani, to je med slovanskimi, ki se borijo za svoje narodne pravice in italijanskimi, ki bi zahtevali raznaroditev Slovanov. To bi bilo v škodo vere. Upanje je, da do tega ne pride na Primorskem, ker se bo Vatikan lažje zavzel za manjšino, ker gre za vero, kakor če bi šlo za čisto državopolitično vprašanje.

Trgovinska pogajanja z Avstrijo

Delegati so dospeli v Beograd

Beograd, 27. aprila. AA. Sinoči ob 22.20 so prispeli avstrijski delegati za prelminarnu pogajanja za sklenitev trgovinske pogodbe med avstrijsko republiko in našo kraljevino. Delegati sta v imenu našega ministrstva sprejela svetnik dr. Mile Lazarevič in tajnik Mile Antula, v imenu avstrijskega poslanstva pa poslanik Ploenes s poslanškim osebjem. Delegacijo vodi dr. Henrik Wildner, poslanec in pooblaščen minister. Clani delegacije so svetnik finančnega ministrstva dr. Fridrik Dietler, svetnik trgovinskega ministrstva Robert Po-

ler in svetnik kmetijskega ministrstva dr. Aleksander Reichner. Našo delegacijo pri teh pogajanjih vodi univ. prof. dr. Mile Todorović, člani delegacije pa so prof. Velimir Stojković, svetnik trgovinskega ministrstva dr. Mile Lazarevič in svetnik finančnega ministrstva Peter Velisavljevič, kot delovodja in strokovnjak pa bo fungiral tajnik ministrstva Antula.

Delegacija začne svoje delo v ministrstvu za trgovino in industrijo ob 17. uri.

Poljsko-jugoslovanske slavnosti

Ob priliki poljsko-jugoslovanskega kongresa v Poznanju

Poznanj, 27. aprila. AA. Davi je prispela jugoslovanska delegacija na poljsko-jugoslovanski kongres. Svečanega sprejema na postaji so se udeležili zastopniki oblasti, poljsko-jugoslovanska liga in velika množica ljudi.

Clane jugoslovanske delegacije je pozdravila vojaška godba, ki je zaigrala jugoslovansko in poljsko himno. Nato je delegate s priširoko dobrodošlico pozdravil predsednik poljsko-jugoslovanskega društva general Ferda Teodorski in za njim predsednik poljsko-jugoslovanske lige Kneblewski. V imenu jugoslovanskih obiskovalcev se je za pozdrav zahvalil dr. Radovanović, ki je naglašal podobnost zgodovine obeh narodov in potrebo vzajemnega sodelovanja med njima. Vsi govori so bili sprejeti z velikim navdušenjem.

Ob 11. je bila otvorjena razstava centralnega presbira za okvirju poznanskega velesejma. Poljsko vlado je zastopal trgovinski minister Prystor, mestno občino pa načelnik Radski. Dr. Radovanović je pozdravil v Jugoslovanskem paviljonu ministra in poudaril pomen razstave, ki slika napredek kraljevine Jugoslavije v prvem desetletju njenega življenja. Nato je tolmačil razstavo grafikonom.

Ob 12. je bil odprt poljsko-jugoslovanski kongres. Staroslavna posvetovalnica je bila okrašena s poljskimi in jugoslovanskimi zastavami. Otvorili

kongresa so prisostvovali minister Prystor, poznanski vojvoda Racinski, mestni načelnik in mnogoštevilno občinstvo. Ko je vojaška godba odsvirala jugoslovansko državno himno, je predsednik poljsko-jugoslovanske lige Kneblewski otvoril kongres. V imenu poljsko-jugoslovanskega društva je govoril general Ferda Teodorski in predsednik občine Radski. V imenu jugoslovanskega poslanstva je pozdravil kongres svetnik de Giuli, ki je v svojem govoru naglašal vrlino poljskega naroda. Potem je v svojem govoru poudaril univerzitetni rektor Niemcecki vrlino kralja Aleksandra Karagorgjeviča in njegove zgodovinske nemisljive zasluge za narod ter uspešno delo kraljevske vlade pod predsedstvom generala Petra Zivkovića. V imenu slovanskih žena je pozdravila kongres ga. Stepmahovska, v imenu mladine pa pravnik Surzinski. Vsem je odgovoril dr. Radovanović, ki se je vnovič zahvalil za prisrčni sprejem. Nato je imel predsednik trgovske zbornice v Poznanju Vastko predavanje o gospodarskih razmerah v Jugoslaviji. Svečana seja se je zaključila s poljsko himno.

Poznanj, 27. aprila. AA. Listi »Temczac«, »Dienik poznanski« in »Gazeta Handlowa« so izdali posebne številke o priliki poljsko-jugoslovanskega kongresa.

Kunschak proti Heimwehru

Načelno čiščenje v stranki

Dunaj, 27. aprila. kk. Med tem, ko je bilo na sobotnem zborovanju krščanske socialne stranke v Celovcu še precej mirno in se je mislilo, da vse sile stranke vsaj na zunaj kažejo sliko harmonije, se je na seji v nedeljo močneje pojavila opozicija. Voditelj dunajskih krščanskih socialcev Kunschak je izjavil, da se more le z bridkostjo spominjati na dogodke zadnjih dveh let, ki spadajo k negativnemu delu zgodovine stranke. Sicer res ni umešno, da bi spor voditeljev prišel v javnost. Med

voditelji pa tudi ne sme biti nobenih tajnosti in stranpotov. Ne sme se zgoditi nič takega, da bi tega ali onega odgovornega činitelja naenkrat presenetilo odločitev, ki bi privedle do preobrnitve položaja. Kunschak je omenil s tem znane difference v vprašanju Heimwehra, ki so nastale med njim in drugimi voditelji. Dalje je Kunschak naperil tudi skrite očitke proti dr. Seiplu, ki je bil odsoten radi bolezni, s tem, da je ugotovil, da so se izjavili njegovi volilni eksperimenti, kakor enotna lista in protimarksistična fronta. Zanimivo je, da je bila stanovska politika Heimwehrov, ki jo je krščanska socialna stranka nekoč tako zelo protežirala, sedaj gladko odklonjena s strani zveznega kancelerja dr. Enderja, ki je imel svoj zaključni govor. Končno je bil izvoljen novi odbor, ki napram prejšnjemu ni sprememba.

Osebnosti

Beograd, 27. aprila. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja je premeščen za veterinarskega svetnika pri sreskem načelstvu v Ptuj v šesti položajni skupini dr. Viljem Jedviček, veterinarski svetnik sreskega načelstva iste skupine.

Ljubljana, 27. aprila. G. ban Marušič si je ob 11. dopoldne ogledal razstavo ženskih ročnih del v Osrednjem uradu za poslovanje ženske domače obrti na Novem trgu. Službojoča učiteljica mu je pokazala posamezna dela. Ban dr. Marušič si je v vidnim zanimanjem ogledal razstavo, na kateri se je zadržal eno uro.

Albert Thomas v Zagrebu

Zagreb, 27. apr. Z. Šef mednarodnega urada Albert Thomas, ki se mudi tukaj, si je ogledal v spremstvu glavnega ravnatelja SUZOR-ja Milana Glaserja zdravilišče na Brestovcu. Ob tej priliki so mu predstavniki razkazali tudi razne socialne ustanove in njih dela. Danes je obiskal jugoslovansko akademijo in si ogledal umetniško galerijo slik. Ob 6 zvečer je imel v dvorani Trgovske zbornice predavanje o mednarodni organizaciji dela in evropski uniji. Jutri potuje v Beograd.

Občni zbor Gospodarske hranilnice v Splitu

Split, 27. apr. Z. Danes ob 9 dopoldne se je vršil glavni letni redni občni zbor splitske Gospodarske hranilnice pod predsedstvom dr. Dulbiča. Pregledali so poročila in ugotovili na splošno zadovoljstvo velik napredek varčevanja, in sicer od 9 milijonov na 40 milijonov dinarjev. Rezervni fond znaša 440.000 Din, a čisti dobiček 349.000 Din, tako da je hranilnica razdelila to leto 9% dividendo. Izvoljen je nov revizijski odbor. Namesto dr. fra Eterovića je izvoljen v upravni odbor dr. fra Velnič, frančiškani province sv. Jeronima. Jutri bo zadržni občni zbor, za katerega vlada veliko zanimanje, ker se bo razpravljalo tudi o vinski krizi. Za referate se posebno interesira banska uprava, ki bo poslala na zborovanje svoje delegate.

Romanski parlament razpuščen

Bukarešta, 27. aprila. Z. V političnih krogih vlada mišljenje, da bo vlada sklicala parlament za 2. maj. Predsednik vlade Jorga bo na prvi seji parlamenta povedal svoj program. Brez ozira na to, če bo parlament izglasoval zaupnico ali ne, bo parlament razpuščen 15. junija. Danes je predstavnik banke dal romunski narodni banki drugo tranšo stabilizacijskega posojila v znesku 888.333.000 lejev.

Nove volitve na Madjarskem

Budimpešta, 27. apr. Z. V parlamentarnih krogih prevladuje mišljenje, da namerava vlada razprstiti parlament. To se sklepa iz tega, ker so večeraj predstavniki vladne stranke imeli že 500 zborovanj. Vlada namerava razpuščiti parlament in izvršiti nove volitve v 30 dneh po razpustu, verjetno v juniju, tako da ostale stranke ne bi imele mnogo časa za agitacijo.

Bethlen gre v Solijo

Budimpešta, 27. apr. Z. V diplomatskih krogih se govori, da bo predsednik vlade Bethlen odpoval v maju v Solijo, čim bo rešena vladna kriza Bolgarije.

Dr. Renner - zbornični predsednik

Dunaj, 27. apr. kk. »Morgen« poroča, da bo bivši državni kanceler dr. Renner poleg vseh svojih dosedanjih funkcij moral prevzeti še predsedstvo v narodnem svetu, ker ga bodo na današnji seji socialnodemokratske stranke kandidirali na to mesto, ki je postalo prazno po smrti dr. Elderscha.

Novice iz Španije

Madrid, 27. apr. AA. Vlada je izdala dekret, ki z njim odreja, da je privatna lastnina bivšega španskega kralja in njegovih sorodnikov do četrtega kolena nedotakljiva. Ta odredba vlade pa je le začasna značaj, do popisa vse te lastnine. Vlada je tudi sklenila znižati ministrske plače od 45.000 na 30.000 pezet.

Barcelona, 27. apr. AA. Predsednik španske vlade Zamorra je prispel v nedeljo zjutraj v Barcelono. Spremljal ga je trgovinski minister Dolbert. Po prihodu v Barcelono je imel Zamorra daljši razgovor s predsednikom katalonske dežele polkovnikom Macio. Zvečer se je Zamorra vrnil v Madrid. Ta obisk naj bi okrepil zrahljane odnose med osrednjo vlado in vrhovno oblastjo v Barceloni.

Inž. Jakob Turk:

Nova umetna gnojila

(Nadaljevanje.)

Apneni dušik izgublja kot umetno gnojilo v vnanjem svetu na svoji veljavi, ker ga izpodirajo drugovrstna sintetična umetna gnojila, ki so za umetno gnojenje prikladnejša od njega. Zato pa se uveljavlja apneni dušik čim dalje bolj zlasti na Nemškem kot izborno sredstvo za zatiranje plevela. Za nas je apneni dušik važen poglavitno zaradi tega, ker je še vedno edino dušikovo umetno gnojilo, ki se more proizvajati v veliki meri v domači zemlji. Obžalovati moramo zategadelj prav zelo, da kaže to odlično in razmeroma ceneno dušikovo umetno gnojilo poleg svojih vrlih velike napake, ki odvrčajo potrošnike od njegove uporabe in še zlasti tedaj, če se troši z roko, kot se to dela večinoma pri nas. Apneni dušik namreč silno prši in je tudi zelo jedke naravi ter je še celo strupen, vsled česar more biti pri nepredvidni in nepravilni rabi kvaren in nevaren ljudem, živalim in rastlinam. Za obrezpraje apnenega dušika ga poolijo z mineralnim oljem ter skušajo odpraviti in ublažiti tudi ostale njegove napake s tem, da ga mešajo z drugimi umetnimi gnojili in napravljajo kot zmesno umetno gnojilo na trg. Toda, če hočemo biti objektivni pri presoji tega z nas toli važnega dušikovega umetnega gnojila, priznati moramo, da ima oljen apneni dušik še vedno dovolj napak, ki mu jemljejo ugled in da cena njegovih mešan s superfosfatom in kalijevo soljo ni povsem v skladu z njihovo uporabno vrednostjo. Te mešanice kažejo poleg tega tudi še slabost, da izgubi v njih superfosfat svojo topljivost v vodi in s tem znaten del svoje učinkovitosti. Treba bo zatorej iskati po svojih načinih, kako bi se dale popraviti in odpraviti slabe lastnosti apnenega dušika, ne da bi se zaradi tega pri današnji agrarni krizi bistveno podražilo to za nas nadvse važno dušikovo umetno gnojilo. Takih načinov ne bo večko izslediti, saj je več prav dobrih patentiranih postopkov za ta namen na razpolago in imamo za to že tudi jugoslovanski patent. Kadar in kjerkoli se bomo posluževali apnenega dušika, ki vsebuje 20% dušika, gledati nam bo, da ga spravimo čimprej in, če mogoče, tudi pri jarnih že na jesen v zemljo, da nam ne zastrupi posevk.

V posedni dobi je prišla na trg še ena vrsta drugovrstnih sintetičnih umetnih dušikovih umetnih gnojil, ki so večinoma nemškega izvora. K tem nam je prištevati solnokisli amonijak ali amonijev hlorid, nadalje dvojnoglikovokisli amonijak ali amonijev bikarbonat, potem leunski soliter, kali-amonijev soliter, apneni-amonijev soliter, kakor tudi kalijev soliter, kali-natronov soliter in sečnina.

Solnokisli amonijak ali amonijev hlorid ima zaradi svoje visoke koncentracije — vsebuje namreč približno 25% dušika — veliko upanja, da se tudi pri nas uveljavi kot dušikovo umetno gnojilo. Dvojnoglikovokisli amonijak ali amonijev bikarbonat, s približno 17% dušika, še ni pri nas znano umetno gnojilo, pa se mu zaradi njegove dobrote obeta dobočnost tudi v naših krajih, če se bo kdaj izdeloval doma.

Leunski soliter je obenem amonijakalično in solitrovo dušikovo umetno gnojilo, ki vsebuje skupaj 27% dušika. Izvrstne je kakovosti in je zaradi svoje zgoščenosti prikladno dušikovo umetno gnojilo tudi za daljše prevoze.

Kali-amonijev soliter je zmesno kali-dušikovo umetno gnojilo, ki vsebuje 15 do 16% dušika in 25% kalija. Dušik je v njem s polovico kot amonijak in z drugo polovico kot solitrova kislina in je torej prav priporočljivo umetno gnojilo.

Apneni-amonijev soliter je eno izmed najnovjših umetnih dušikovih gnojil, ki vsebuje 20,5% dušika v obliki amonijevega solitra in 35% taložnega apnovega karbonata. Pri gnojilnih poskusih se je prav dobro obnesel.

Kolijev soliter s 13% dušika in 44% kalija je

že tudi kot zelo zgoščeno zmesno gnojilo v prometu. Z daljšimi prevozi se to izvrstno umetno gnojilo znatno poceni in se mu zavoljo tega obeta pri nas prav lepo bodočnost.

Kali-natronov soliter, s 15% dušika in 30% kalija, je posebno zmesno gnojilo za gnojenje sladkornih in krmnih pesi in prihaja torej v poštev posebno za kraje, kjer goje mnogo sladkorne pese.

Sečnina je za sedaj še vrtnarsko umetno gnojilo. Zaradi svoje izredne visoke zgoščenosti — vsebuje 46% dušika — pa je sečnina pri daljših prevozi prikladno dušikovo umetno gnojilo tudi za splošne gnojilne namene.

II. Fosforovokisla umetna gnojila.

Tudi na trgu fosforovokislih umetnih gnojil se je v poslednji dobi marsikaj izpremenilo. Poleg starih ter že zdavnaj preizkušenih in priznanih fosforovokislih umetnih gnojil, h katerim prištevamo zlasti superfosfate, Thomasevo žlindro in kostno moko, prihajajo v promet kot fosforovokisla umetna gnojila tudi prašnodrobni sirovi fosfati, dalje napolrazklenjeni fosfati, ki se pripravljajo s kemijskim razklepom pri zmanjšani uporabi kislin in pa žareninski fosfati, ki so proizvodi žareninskih kemijskih postopkov.

Superfosfate izdelujejo po naprednejših kmetijskih krajinah v vedno večjih količinah in jih prištevajo k najhitrejšim in najuspešnejšim fosforovokislim umetnim gnojilom, ker vsebujejo fosforovo kislino v vodotopni obliki. Prilegajo se vsakojakim zemljinam, ki niso prepeščene ali pa preubožne na apnu.

Thomaseva žlindra je odpadni proizvod železne industrije in je zaradi tega v veliki odvisnosti od nje. In, ker vsled povišane gospodarske krize sila trpi železna industrija, je s tem močno prizadeta tudi proizvodnja Thomaseve žlindre. K nam se še vedno uvažja, četudi ne v tako velikih količinah kakor v predvojni dobi. Ker jo naš kmet plačuje dražje od superfosfatov, znači, da ni le slab računar, temveč da je obenem tudi zelo slab kmetijski strokovnjak, ko ima vendar za Thomasevo žlindro enakovredna in cenejša fosforovokisla umetna gnojila na razpolago, kadar in kjerkoli se mu zdi, da bi bilo treba gnojiti z njo. V bodoče je pričakovati, da jo bodo izrinili z našega trga umetnih gnojil boljši in cenejši proizvodi domačega že patentiranega izuma.

Kostna moka je proizvod tudi naše domače industrije, ki pa jo mora s 90% celotne produkcije izvažati v našo sramoto v daljno Ameriko, dasi bi jo mogli vso do njenega poslednjega praška prav koristno porabiti doma. Upajmo, da bo pomogel tudi njej na noge že omenjeni domači izum.

Sirovi fosfati so, če so zemeljske naravi in prašnodrobno zmleti, prav koristna fosforovokisla umetna gnojila za barske in prav kisle zemljine. Pri nas se ne uporabljajo še v ta namen. Predelani po že patentiranem domačem izumu pridobijo prav znatno na svoji gnojilni moči.

Napolrazklenjeni fosfati, pripravljani po raznih načinih, se že tudi pojavljajo na mednarodnem trgu umetnih gnojil pod različnimi imeni kot n. pr. idealni fosfat, nevtralni fosfat, reformni fosfat itd. Pridobili bodo še na svoji veljavi, ko se bodo izdelovali po domačem patentiranem postopku.

Žareninski fosfati postajajo čimdalje bolj važna fosforovokisla umetna gnojila, ki ne samo, da dosega po svoji gnojilni moči Thomasevo žlindro, temveč jo še prekašajo. Znani in že tudi priznani tozadevni gnojili sta Wolterjev in rhenanski fosfat, katerih prvi vsebuje 15 do 17% citronske kisline. Poslednji učinkuje podobno kot učinkuje precipitati, ki pa so predragi za gnojilne namene in se zavoljo tega porabljajo največ za pokrajno apno. Takozvani tetrafosfat, ki je prišel kmalu po preobratu s kričečo reklamo s italijanske strani na mednar. trg, pa ni opravičil nade, ki so se stavljale vanj. Dozdaj nas še ni doseglo ne eno ne drugo teh fosforovokislih umetnih gnojil.

(Dalje.)

Gremij trgovcev v Ljubljani

Statistika članstva Gremija trgovcev v Ljubljani izkazuje, da je v letu 1930 naraslo število trgovcev od 1326 na 1368. Število protokoliranih trgovcev je naraslo od 427 na 442, število neprotokoliranih pa od 899 na 926. Zanimivo je, da je število protokoliranih trgovcev do leta 1928 naraslo na 511, nato pa se je do 1929 znižalo na 427.

Najnovejše stroke ljubljanske trgovine so tele: (v oklepajih številke za 1929) trgovina z mešanim blagom 180 (183), agenture in komisije 107 (107), konfekcija in modno blago 73 (70), manufaktura 55 (54), speccerija 48*, papirji in pisarniške potrebščine 47 (46), les 38 (31), kurivo 38 (33), delikatese 38 (32), deželni prideški 30 (33), kolesa, avtomobili, šivalni stroji 32 (24), usnje, čevlji 40 (40), galanterija in drobno blago 42 (45), železnina, stroji 21 (20), elektrotehnika in radio 21 (20), barve in laki 12 (11), vino in alkohol 30 (30).

Gremijalna šola ima v tekočem šolskem letu 251 učencev, v devetih razredih v primeri s 257 v desetih razredih v preteklem šolskem letu. Število ženskih vajenk prekaša število moških vajencev. Kajti v tekočem šolskem letu je 140 (v prejšnjem 145) vajenk in 111 (112) vajencev. Vse skozi do leta 1925 je prevladovalo število vajencev. Uspehi v šoli so dobri, ker je zadnja tri leta bilo treba za pridobitvijo imeti: tri razrede srednje ali meštanske šole. Število učnih moči na šoli je neizpremenjeno in znaša 14.

* Za 1929 v trgovini z mešanim blagom.

*Trgovski Tovariše. Ob jubileju Gremija trgovcev v Ljubljani je izšla slavnostna številka »Trgovskega Tovariša« s sledečo vsebino: Ob petdesetletnici Gremija trgovcev v Ljubljani (L. Smuc). Ivan Gregor: Naša organizacija. Jos. J. Kavčič: Izobrazba našega trgovskega podmladka. Rado Grum: Razvoj gremialne trgovske šole v Ljubljani. Drago Potočnik: Statistični doneski z zgodovini ljubljanske trgovine. Pregled dohodkov in izdatkov grem. trg. nadaljevalne šole od 1919—1930. Izkaz o gibanju trgovstva od 1881—1931. Pregled trgovskih strok v l. 1930. Drago Potočnik: Francoske kolonije.

Peko otvarja nove podružnice. Pred kratkim je »Peko«, d. z o. z., Ljubljana-Tržič odprla svojo prodajalno v Vukovarju. V kratkem bo otvorila svojo prodajalno v Crikvenici in Kragujevcu. Nadalje so končane že vse priprave za otvoritev podružnice v Celju. Tako razširja »Peko« polagoma svojo prodajno organizacijo v celi državi, kakor smo že svedočeno poročali. Zanimivo je, da je »Peko« odprla prodajalno v Vukovarju, v čegar bližini bo, kakor se govori, sezidal svojo tovarno Bafa.

Združene papirnice Veveč, Goričane in Medvode. Iz poslovnega poročila za leto 1930. posnemamo, da je podjetje prevzelo od Ljubljanske kreditne banke 30.000 komadov njenih delnic, ki jih

Veveč izkazujejo med efekti rezervnih skladov. Pri pomnjam, da je vseh delnic ljubljanske kreditne banke 263.000. Istočasno pa poroča ljubljanska kreditna banka v letnem poročilu za 1930, da je kupila od jugoslovanskega bančnega društva 60.000 delnic vevskega podjetja. S tem je postala ljubljanska kreditna banka največja delničarka vevških papirnic, v katerih ima absolutno večino. Ta pojav je sličen pojavom v Nemčiji, ki so v zvezi z nizkimi tečajji na svetovnih borzah. Tako so velike banke kupile za milijone mark svojih lastnih delnic nazaj. Kakor je razvidno iz računskega zaključka, so te delnice bilansirane po 125, kar odgovarja borznemu tečaju. Produkcija podjetja je lani neznatno nazadovala v papirju, dočim se je produkcija lesovine, kakor tudi celuloze znatno povečala. Bilanca izkazuje pri glavnici 25 milij. Din 23.4 (23.0) milij. Din upnikov in znaša čisti dobiček 2.75 (2.68) milij. Dividenda je ostala neizpremenjena: 8%.

Borza

Dne 25. aprila 1931.

Denar

Devizni promet je bil ta teden nekoliko manjši kakor prejšnji: Znašal je 17.1 milij. Din v primeri z 19.7, 20.7, 18.1 in 13.9 milij. Din v prejšnjih tednih. Največ prometa je bilo v devizah Newyork, Berlin, Curih in Praga. Gotovo najvažnejši dogodek na deviznem trgu pa je bilo znižanje tečaja za Curih. Narodna banka je 21. t. m. znižala od 1095.60 na 1095.30. Zadržje je Narodna banka izpremenila tečaj Curiha dne 18. marca z znižanjem od 1095.90 na 1095.60. Tečaj 1095.90 je bil v veljavi od pričetka leta 1929.

Curih. Belgrad 9.1312, Pariz 20.2975, London 25.2325, Newyork 519.15, Bruseli 72.18, Milan 27.1875, Madrid 52, Amsterdam 208.575, Berlin 123.63, Dunaj 73, Stockholm 139.65, Oslo 138.95, Kopenhagen 138.95, Sofija 3.76, Praga 15.375, Varšava 58.20, Budimpešta 90.50, Atene 6.75, Carigrad 2.46, Bukarešta 3.08875, Helsingfors 13.075, Buenos Aires 16.95.

Notacije državnih papirjev v inozemstvu. London: 7% Bler. pos. 81.625—82.625. Newyork: 8% Bler. pos. 91.75—92.50, 7% Bler. pos. 81.625—82.50, 7% pos. Drž. hip. banke 82.25—83.

Žitni trg

Novi Sad. Pšenica gbč. 79-80 kg 165—170. Vse ostalo neizpremenjeno. Promet: 18 vagonov pšenice, 1 vagon ječmena, 12 vagonov koruze, 10 vagonov moke, 2 vagona otrobov. Tendence neizpremenjena.

Budimpešta. Tendence prijazna; pšenica slabša. Promet miren. Pšenica maj 15.52—15.70, zaklj. 15.56—15.57, junij 15.55—15.73, zaklj. 15.59—15.60, rž maj 13.85—14.05, zaklj. 14.05—14.10, koruza maj 13.42—13.57, zaklj. 13.54—13.55, julij 13.80—13.92, zaklj. 13.92—13.94, avg. 14.20, zaklj. 14.20—14.25, tranzit maj 10.80, zaklj. 10.85—10.90.

Ruhalni aparat na petrolejski plin „SVEA“

Brez stenja

Se da popolnoma regulirati

1 l vode zavre v 3 minutah

Sn-ino

Praktično

Dobiva se v vseh dobro znanih trgovinah z železino.

AKTIE-
BOLAGET **MAX SIEVERT**
STOCKHOLM (Schweden)

Jougurt (mleko) vedno sveže v Mlekarni — Dunajska cesta št. 17. — Naročila se sprejemajo.

REKLAMNE CENE! REKLAMNE CENE!
TRAJNA ONDULACIJA

120—150 Din, zajamčeno mojstersko delo, brez bolečin in opeklin. F. KRANJC, frizer za dame, Celje, Glavni trg št. 18, E. PAIDASCH, frizer za dame, v hiši trgovca Königa.

* Ljubljana ZIBERTOVA7 *
* TELEFON INT-2005 *
GRADBENO PODJETJE

Velika zaloga žog

„Tehnik“ Josip Banjai
Ljubljana, M. klošičeva c. 20

Sportni klubi pri nakupu velik popust

PROJEKCIJA IN GRADI V MODERNEM ŽELEZOBETONU

NADTALNE ZGRADBE
INDUSTRIJSKE NAPRAVE
TEKSTILNE TOVARNE
PODTALNE ZGRADBE
HIDROCENTRALE
MOSTOVE, JEZOVE
CESIE, ŽELEZNICE
VODOVOD, KANALIZACIJE

ROGAŠKA SLATINA

je svetovno znano zdravilišče za bolezni želodca, čreves, ledvic in jeter, srca in živcev.

Naravna, mineralna zdravilna voda iz znamenitih vrelcev

TEMPEL - STYRIA - DONAT

se razpošilja kot zdravilna in namizna voda po vsem svetu.

SEZONA od 1. maja do oktobra

Izven glavne sezone t. j. od

1. maja do 15. junija in od 1. do 30. septembra

je zdravljenje najuspešnejše, bivanje v zdravilišču najudobnejše in znatno ceneje.

Za glavno sezono naročite stanovanje takoj! — Prospekte dobite v vseh pisarnah „PUTNIK-a“.

Podrobnosti pojasnila zahtevajte od RAVNATELJSTVA ZDRAVILIŠČA

Zahvala

Za premmnoge dokaze iskrenega sočutja in sožalja, ki so nam došli ob nenadomestljivi izgubi našega dobrega soproga, skrbnega očeta, deda, strica, lasta svaka in zeta, gospoda

Ivana Gregoriča

železniškega uradnika

kakor tudi za poklonjene krasne vence in cvetje se tem potom vsem najiskrenejše zahvaljujemo.

Posebno zahvalo smo dolžni zastopnikom Direkcije državnih železnic, načelniku gradbenega oddelka g. ing. Emilu Hoffmannu, šefu odseka g. ing. Franju Zelenku ter šefu progovne sekcije g. ing. Cirilu Petrželi. Nadalje gre naša globoka zahvala g. ing. Šternu za njegovo izredno pozornost, Udruženju jugoslov. nar. železničarjev in brodarjev, njega predsedniku g. Leop. Juhu, pevskemu zboru in glasbenemu železn. društvu »Sloga« za v srce segajoče žalostinke in g. Ivanu Škerjancu za prekrasne poslovilne besede ob odprtem grobu.

Končno naša topla zahvala vsem stanovskim tovarišem, prijateljem in znancem, ki so dragoga nam pokojnika v tako častnem številu spremlili na njegovi zadnji poti. Vsem naša ponovna iskrena zahvala.

Ljubljana, dne 25. aprila 1931.

Zalujoči ostali.

Ameriški rojaki pridejo na obisk

Izlet K. Slovenske Katoliške Jednote iz Amerike v Slovenijo

Joliet Ill., 14. aprila.

Ze pred dvema letoma je KSK Jednota nameravala prirediti izlet v staro domovino, kar se pa iz gotovih vzrokov ni izvršilo.

Na 17. konvenciji avgusta 1930 je delegacija sklenila, letošnje poletje napraviti oficalno potovanje ali prvi izlet članov in članic KSK Jednote v staro domovino.

Izletniški odbor je v ta namen aranžiral, da se prvi izlet KSK Jednote vrši 20. junija. Odbor je v ta namen določil svetovno znani, moderni in največji brzoparnik Cunard linie »Berengaria«, ki odpluje iz Newyorka 20. junija točno ob polnoči.

Med potjo se bodo izletniki ustavili v Lisieuxu na Francoskem, kjer bodo obiskali in počastili grob Male cvetke sv. Terezije. Zatem si bodo potniki ogledali mesto Pariz in druge posebnosti na Francoskem. Nato bodo odpotovali proti Ljubljani, kamor bodo prišli izletniki 30. junija, kjer obiščejo in počaste grob slovenskega pionirja in ustanovitelja KSK Jednote, pokojnega Rev. F. S. Sušter-

šiča. — Počastili bodo tudi razne druge dostojanstvenike in ogledali si zanimive kraje naše stare domovine.

Pri Mariji Pomagaj na Brezjah se bo vršil se-stanek (American day) vseh izletnikov in bivših Amerikancev, sedaj živčih v stari domovini. (Dan tega sestanka bo pozneje določen.)

Glavni voditelj izleta bo Rev. John Plevnik, župnik slovenske cerkve Sv. Jožefa v Joliet, Illinois in duhovni vodja KSK Jednote. Zraven njega bodo zastopali KSK Jednoto pri izletu: Frank Opeka, glavni predsednik KSKJ, Josip Zalar, glavni tajnik KSKJ, Frank J. Gospodarič, član finančnega odbora; Mrs. Louise Likovich, nadzornica, in drugi glavni uradniki, ki bi se znali izleta udeležiti.

K. S. K. Jednota

Kranjsko Slovenska Katoliška Jednota v Združenih državah ameriških je prva in najmočnejša slovenska katoliška bratska podpornica organizacija. Ustanovljena je bila 2. aprila 1894 v Jolietu, Illi-

nois, in posluje že 37 let na strogo katoliški podlagi.

Premoženje KSK Jednote znaša nad 2.600.000 dolarjev. Steje okrog 35.000 članov in članic in zavaruje članstvo proti smrti, poškodbam, operacijam, boleznim, starosti itd. Sprejema otroke od rojstva do 16. leta in odrasle od 16. do 55. leta. Dosedaj je izplačala raznih podpor v skupnem znesku nad 4.000.000 dolarjev.

Glavni urad je v lastni palači na 1004 North Chicago Street, Joliet, Illinois.

Geolo KSKJ je: Vse za vero, dom in narod!

Glavni odborniki so: Glavni predsednik Frank Opeka, North Chicago, Ill.; 1. podpredsednik John Germ, Pueblo, Colorado; 2. podpredsednica: Mary Hochevar, Cleveland, Ohio; glavni tajnik Josip Zalar, Joliet, Illinois; pomožni tajnik Steve G. Vertin, Joliet, Illinois; blagajnik Louis Zeleznikar, Joliet, Illinois; duhovni vodja Rev. John Plevnik, Joliet, Illinois; vrhovni zdravnik Dr. M. J. Oman, Cleveland, Ohio.

Proti prodiranju okuženih klic skozi ustno dupljino.

Dobe se v vseh lekarnah. Cena malega zavitka Din 8'—, velikega zavitka Din 15'—.

Pomlad v Zvezdi

Ljubljana, 27. aprila.

Čeprav ima april solnce in dež v enem košu in nam je zadnji teden pošiljal zlasti velike porcije dežja, ni mogel ustaviti pomladi, ki se je začela seliti v naš Tivoli in Zvezdo. Prav posebno so pohiteli mladi kostanji, ki jih je tudi v Zvezdi nekaj. V par dnevih so pogladi popje in že raztezajo s tipajočo previdnostjo prve zelene liste. Seveda stari očanec, ki jim že trka na preperela debela žaga, se ne mudi tako. Iz stare izkušnje poznajo april in se ne dajo zdraviti iz zimskega lenarjenja, češ saj nam pomlad ne uide. Med tem pa so ozelenele ograjene trate in se pokrile s svetlo zeleno preprogo. Vmes pa se dvigajo sveže prekoprani grički, posajeni s pisanimi rožicami, vsi polni cvetja. Velika hišica, ki je

bila v zimskem mrazu in pomanjkanju veliki azil za ptice vseh branž, sameva. Obilne porcije kruha in drobtin pospravljajo sedaj golobje, ki so se že lepo udomacili v pribežališču manjših bratcev. Skozi redke veje sije krepko solnce in tudi klopice so že suhe. Ker še ni sence, je Zvezda kaj pripraven prostor za solnčence in to so kaj hitro pogruntali stari vpokojenci, ki so določili Zvezdo za svoje prvo pomladansko zbirališče. Sicer je v Tivoliju lepše, vendar je še predalet, zlasti, če se še aprilsko nebo nagajivo spreminja vsake pol ure. Vrh tega je komaj par korakov do največje ljubljanske senzacije — prekopane Selenburgove ulice, kjer gre vse sna lft. V prvih popoldanskih urah ni več prazne klopice. Tu se sedaj rešujejo najvažnejši problemi stare in nove Ljubljane, premlevali in komentira se po strokovnih izvedenih novi uradniški zakon, njega dobrote in posledice. Mlade pa se podi mimo, se lovi in nagaja in pije vodo iz vodnjaka, ki že prav pridno teče. »Joj, kdaj bo prišel prvi sladoledar, ko je že tako vroče!«

Gostilničarski serviri tečaj v Kranju

Umevajoč živo potrebo po strokovni izobrazbi gostilničarskega naraščaja in gostilničarskega stanu, si je zadruga gostilničarjev in podobnih obrtnikov za Kranj in Škofjo Loko po inicijativi svojega tajnika g. R. Mayer-ja nadela nalogo izvesti letošnji pomlad strokovni serviri tečaj. Vodstvo tečaja je poverjeno ravnatelju gostilničarske šole v Ljubljani g. Fr. Gorazdu. Mirno lahko smatramo ta strokovni tečaj za rešilno desko v današnji gospodarski stiski, ki prizadeva prav tako gostilničarski stan.

Tečaj je začel v torek, dne 21. t. m. podnačelnik zadruge g. Ivan Gašperlin. Začetne slovesnosti so se udeležili okrajni načelnik g. Znidaršič, župan g. Pirc, okrajni glavar g. dr. Ivan Zober, načelnik podružnice SPD lekarnar g. Fran Šavnik in ravnatelj gostilničarske šole v Ljubljani g. Fran Gorazd. Za pozdravnim nagovorom g. Gašperlina je obširno govoril okrajni načelnik g. Znidaršič, nato pa župan g. Pirc, tajnik zadruge g. R. Mayer in g. Fr. Gorazd.

Takoj nato se je pričel praktičen pouk. Število udeležencev in udeležencev tečaja iz Kranja ter bližnje in tudi daljnje okolice, znaša skupno 60, katero število je za praktičen pouk nekoliko preveliko, dokazuje pa veliko zanimanje za stvar. Več interesov so morali odkloniti. Zanimanje za vse predmete je naravnost vzorno, ker so predmeti zelo aktualni, strogo izbrani in dobro obdelani. Praktičen pouk se vrši v knjižnični dvorani, predavanja pa v gledališki dvorani Narodnega doma. Tečaj se bo zaključil v četrtek, dne 30. t. m. Gostilničarski zadrugi čestitamo k odličnemu poteku in uspehu tečaja, vsem udeležencem in udeležencem pa želimo, da se čim več lepega in dobrega nauče.

Auto s 6 potniki se je dvakrat prekucnil v zraku

Težka avtomobilska nesreča pri Mariboru

Maribor, 27. aprila.

Prva lepa nedelja v letošnjem letu je izvalila družbo na avtomobilski izlet v mariborsko okolico. V družbi so bili: Leopolda Eigl, Franc Virt, Primus Rajmund, Ema Eigl ter Firerik Albina. Avto je šofiral Ivan Rohl. Pri povratku je na ovinku iz Zgornje Radvanjske ceste na Pohorsko izgubil šofer brččas oblast nad volanom, kakor pravijo potniki. Čudo nezgode, da ga potniki sami ne znajo popisati. Dejstvo: Avto je zavozil v očitvidni brzini na Pohorsko cesto. V tem momentu je šofer najbrže zavril z vsemi zavorami, da se je vojilo kakor bi trenil ustavilo, ter se po dvakratnem preobratu kvišku v obliki »loopinga« znalo zopet na kolešju — v obratni smeri. Pri tem so zadobili občutne poškodbe Leopolda Eigl, ki čuti močne bolečine v prsih in ima najbrže nalomljeno levo roko, ter Franc Virt, ki ima zlomljeno

ključnico. Oba so takoj prepeljali v splošno bolnišnico. Ostali trije potniki so k sreči odnesli lažje poškodbe in jim je nudil prvo pomoč reševalni oddelek. Šofer je spravljal avto v garažo in lokalno izvršiti samomor, prerezal si je žile na zapestju leve roke in na vratu. Prepeljali so ga v splošno bolnišnico. Njegovo stanje je zelo resno. Lastnik avtomobila trpi 15.000 Din škodo, ki pa je krita z zavarovalnino. Tudi vsi potniki so kriti z jamstvenim zavarovanjem. Potniki zatrjujejo, da šofer Rohl ni bil vinjen. Ne vedo pa izpovedati, kako je prišlo do nesreče, ki bi bila še večja, da ni vozilo slučajno limuzina.

Pridobivajte novih naročnikov!

Kako propada istrski kmet

Pazin, 23. aprila.

Narodno življenje v Istri je povsem uničeno, pa to Italijanom ne zadostuje. Uničiti hočejo tudi gospodarsko samostojnost istrskega kmeta. Izborno sredstvo jim nudi srednjeveški sistem davčnega izterjavanja. Po tem sistemu se davki pobirajo v dvo-mesečnih obrokih. Za kmeta ni to praktično. Moral bi imeti vedno stotake v blaginji, ako naj bi redno plačeval obroke. Ker je to nemogoče, ima blagajno oderuh za vsokoliko in tako spravlja kmeta podse. Vrh tega je davčni zakup drugi vir gorja. Zakupniki iščejo dobička. Zato zlorabijo kmetovo pomanjkanje pravne izobrazbe in njegovo pod Avstrijo privrženo zaupanje v objektivnost javne uprave. Odirajo, iztirjajo goljufno izmišljene vsote in nalašč vodijo svoje poslovanje tako, da kmet, če le mogoče, zamudi plačilni dan, da mu zaračunajo štiridestotne obresti za zamudo. Če se zamuda kolikšak zategne, pridejo rubit.

Rubežen je tudi posebnost pod Italijo. Davčni zakupnik pobere in odžene vse, kar se odnese da: živino, živeč, obleko, posteljo itd. Za licitacijo vzamejo navadno dosti več blaga, nego znaša njihova terjatev. To pa zato, da pri tej priliki odnese njihovi pajdaši za malenkosten denar vso vrednost. Kajti brž ko je kmeta zakupnikova vsota, je licitacije konec in se raznese kmetov živč in inventar na vse vetrove. Če terja n. pr. sto lir, bo zaplenil poleg prašča še pet hektov vina, izlicital vse sku-

Zadnja pol 5 žrtev tragedije iz Hoč

Na levi: Žrtve tragedije: 1. Oče Rudolf Gačnik. 2. Mati Katarina. 3. Zraven nje 12 letni sinček Rudolf. 4. 7 letni Karlek. 5. 6 letni Ivanček. Na desni: Pred Gačnikovo gostilno, ko se je razvedela tragedija.

Maribor, 27. aprila.

Ob prav ogromni udeležbi občinstva iz mesta in okolice, posebno pa iz Hoč, se je vršil danes popoldne pogreb petero žrtev hokejske rodbinske tragedije. Prišli so celo iz Kamnice, Bistrice in Limbuša.

Cerkveni obred ob asistenci kaplanov Meška in Pribožiča je vodil magdalenski prvi kaplan V. Tafuta. Na pogrebu je bila oficalno zastopana gostilničarska zadruga, součenci najstarejšega sinčka Rudolfa pa so se z učitelji prišli posloviti od sošolca in prinesli lepe vence in mnogo cvetja. Tudi ostali znanci in sorodniki so prinesli krasne vence, šopke in drugo prvo pomladansko cvetje.

Pretresljiv je bil vtis ob pogledu rakev, ki so jih naložili v skupno večno počivališče. Popoldansko solnce je zvalilo ogromno množico ljudstva na pokopališče. Orožništvo je delalo red. Se za zidom in na zidu so stali ljudje. Zadnje duhovni-

kove besede: »Naj počivajo v miru« so presunile slehernega in nobeno oko ni ostalo suho.

Naravnost žalosten in pretresljiv je bil pogled na nedolžno dečo, ki je stala ob grobu. Bili so to povečini Rudolfovi součenci. Ko so položili Rudolfovo krsto poleg mame v grob, so otročiči bridko ihteli.

Najprej so spustili v grob očetovo krsto. Poleg njega so položili ženo. Ob njenih levici bo počival najstarejši sinček Rudolf. Zraven njega so položili Karlekov krsto. Najmlajšega Ivančka pa so položili vrh krst, ker je bil grob premajhen. Po končanih cerkvenih obredih se je vsulo cvetje in zagrnilo krsto.

Oktet teh. srednje šole

Nastopi 2. maja na akademiji maturantov TSS. Akademija bo v veliki dvorani hotela Union pod pokroviteljstvom g. Dragotina Hribarja, predsednika Zveze industrijecev.

Oktet obstoja že drugo leto in ga vodi dijak Emil Razingar.

Poziv Slovenski Krajini

V Soboti hočejo postaviti spomenik vojakom, ki so L. 1918 pri ponosrečenem zavzetju mesta padli. Ob tej priliki smo se akademiki iz Slovenske Krajine v Ljubljani spomnili, da naši možje, ki so v težkih razmerah, ko so nam vladali Madjari, gojili pri nas slovensko narodno zavest in tako pripravljali naše osvobodjenje, še nimajo spomenikov. Mogoče bi ti naši zaslužni možje tudi zaslužili kak spomenik in bi bila naša dolžnost, misliti na to?

Prekmurski akademiki.

Za prvi majnik

Ljubljana, 27. aprila.

Uprava policije v Ljubljani je izdala za prvi majnik navodila, iz katerih povzemamo: Z ozirom na to, da so vse politične stranke razpuščene in njihovo delovanje ustavljeno ter da so vse politične manifestacije prepovedane, je tudi vsakršna proslava letošnjega prvega maja kot politična manifestacija zabranjena.

Posebno se opozarja, da se v proslavo prvega majnika ne smejo vršiti nikakršni manifestacijski sprevedi, obhodi, zborovanja, zabave in koncerti z govori ali brez govorov. — Istotako je prepovedano razširjanje prvomajskih letakov ali kakršnihkoli posebnih prvomajskih spisov.

Tajna razprava proti komunistom

Ljubljana, 27. aprila.

Danes ob pol 9 dopoldne se je pričela pred velikim senatom deželnega sodišča ena največjih razprav — sodeč po številu obtožencev — kar jih pozna naše sodišče v zadnjih desetletjih. To je razprava proti 30 komunistom, ki jih je državno tožilstvo obtožilo po čl. 1 zakona o zaščiti javnega reda in miru v državi. Proces proti tem 30 komunistom je odstopilo državno sodišče za zaščito države v Belgradu deželnemu sodišču v Ljubljani.

Od 30 obtožencev jih je 13 v preiskovalnem zaporu, ostali pa so bili že izpuščeni iz preiskovalnega zapora ter se zagovarjajo iz svobode. Povečini so bili obtoženci aretirani v času od 7. maja do 15. junija.

Razprava se zaradi velikega števila obtožencev vrši v nekdanji porotni dvorani. Mesto ene zatožne klopi jih je sedaj kar pet, pa je še moralo osem obtožencev sedeti na klop za priče. Povečini so obtoženi sami mlajši ljudje od 20 do 40 let. Najstarejša obtoženka pa je 64 letna Franciška L., vdova tovarniškega delavca. Nekaj obtožencev je Ljubljancem in okoličanom, drugi pa so iz Mežiške doline in iz Velenja.

Razpravo vodi predsednik, s. a. Ivan Kralj, prisodniki pa so sodniki gg. Anton Avsec, Jakob Jerman, dr. Strukelj in dr. Hudnik. Državni tožilec je dr. Fellacher, Branitelj obtožencev pa so dr. Henrik Tuma, dr. Milan Lemež in dr. Ivan Stanovnik.

Razprava se je pričela z ugotovitvijo predsednika, da eden od obtožencev ni dobil obtožnice, vendar pa se je ta obtoženec odrekal pravnim sredstvom, ki bi jih mogel izrabiti v tem slučaju. Obtožnico so mu takoj izročili pri razpravi. Dva obtoženca nista ob pravem času dobila vabil k razpravi, česar pa ni zakrivilo sodišče. Razpravi ni prisostvoval samo en obtoženec.

Obtožnica navaja dejanja obtožencev, obširno pa govori tudi o nekdanjem komunističnem gibanju v Jugoslaviji.

Državni tožilec dr. Fellacher je zahteval, naj senat proglasi tajnost razprave, češ da bo razprava obravnavala važne podrobnosti o komunistični propagandi in o delovanju komunistov in da zaradi tega javnost ne more zasledovati razprave. Državni tožilec pa je navajal še druge razloge in argumente proti javnosti razprave. Branitelj dr. Milan Lemež je protestiral proti temu, da bi se razprava proglasila za tajno, češ, da so bile vse dosedanje razprave proti komunistom v Ljubljani in Belgradom javne. Senat je po daljšem posveto-vanju sklenil proglasiti tajnost razprave. Obtoženci pa imajo pravico imenovati šest zaupnikov za razpravo.

Ob 1 popoldne je bila razprava prekinjena in se je nadaljevala ob pol 4. Popoldne se je pričelo zasliševanje obtožencev. Prvi je bil zaslišan 24 letni Peter Creek, krojaški pomočnik iz Ljubljane. Razprava, ki je danes trajala pozno v večer, bo trajala najbrže še štiri do pet dni. Sodba bo razglašena najbrže šele v soboto.

Južnoameriške revolucije

Bartolomej Mitre, sloviti argentinski revolucionar, je 1860, ko je po zmagoviti revoluciji prešel vodstvo države, priznal, da je najslabša tiranija in diktatura še vedno boljša, kakor pa najbolj posrečena revolucija. Njegova sodba bi bila danes bolj mila, ko bi videl, kako vsakdanji pojav je postala revolucija ne samo za Argentino, ampak za vse države južno- in srednje-ameriškega kontinenta brez izjeme. Preko latinske Amerike namreč brije revolucionarni veter. Meseca junija 1930 se je začelo v Boliviji, v avgustu je sledil Peru, v septembru je požar že zajel Argentino, domovino Bartolomeja Mitre, koncem istega meseca se je razširil preko And v Čile, začetkom oktobra so izbruhnili nemiri in Ekvadorju, koncem oktobra so je zamajala velikaška Brazilija, v novembru se je izvršil krvav preobrat na Kubi, nakar sledijo zaporedoma upori v Gvatemali, v Venezueli, zopet na Kubi, zatem v Panama državi, od koder je švignil revolucionarni plamen v Nikaragvo ter zajel sedaj tudi že Honduras v centralni Ameriki. Tekom enega kratkega leta se je zamenjalo vse politične osebe latinske Amerike, ne da bi bil pri tem trpel politični obraz držav ali da bi bila prizadeta velika škoda njihovemu narodnemu gospodarstvu. Zakaj? Revolucije v latinski Ameriki niso socialnega značaja, niti imajo nacionalističnega ozadja. Vsi ti pokreti, ki se več ali manj odigravajo v prestolnicah, samo zamenjavajo eno protustavno diktaturo za drugo ravnotako protustavno, ne da bi sploh hoteli uveljaviti zmago kakšne ideje. Revolutions seches — subparne revolucije — jih je imenoval Jean Jaures, glupe, brezidejne, kojih gonilna sila je materijalni interes.

Da, gibalo je materijalni interes, kajti vse, kar doživljajo države latinske Amerike v razdobju zadnjih 12 let, ni nič drugega, kakor epizoda za epizodo v borbi, ki jo bojujejo mogočne gospodarske sile starega in novega sveta, kojih interesi se križajo in izživajo vedno hujši in vedno bolj nemoralen konkurenčni boj za južno-ameriška tržišča.

Zedinjene države so takoj po vojni čisto v duhu nalašč v to svrhu že pred sto leti (1813) iznajdene Monroe-doktrine izdelale širokopolezen program gospodarske kolonizacije vse ostale Amerike. Izvedba načrta pa predstavlja ustaljene razmere in mir. Tako se jim je posrečilo, da so leta 1923. na panameriški konferenci v Washingtonu usilile ostalim ameriškim državam načelo, da nobena ne bo nikdar podpirala, še manj pa priznala kakšne revolucionarne vlade, čež, urejene razmere so prvi predpogoj za plodono gospodarstvo udeleževanec.

Stališče Združenih držav postane povsem umljivo, če se spomnimo, da so do sedaj investirale v latinsko Ameriko nad 4 in pol milijarde dolarjev (okrog 250 milijard Din), in sicer v obliki državnih posojil poldrugo milijardo, v raznih podjetjih (železnice, plantaže, električne naprave, petrolejska industrija) tri milijarde dolarjev. Temu primerno je tudi ameriški izvoz v latinske države od 1913 do 1929 narasel od 817 milijonov dolarjev na velikanstvo vsoto 2 milijarde 874 milj. dolarjev (157 milijard Din) letno. USA so imele v južni Ameriki stalno komisijo, katero je vodil Kammerer, ki je prepotovala vse kontinent ter razpredla čudovito omrežje gospodarskih pogodb, ki so vedno tesnejše, kot jeklen oklep objemale latinske republike. Popolnoma v skladu s to politiko je obiskal prezidenta Hooverja 1. 1928 v Argentini in Braziliji, ki je hotel položiti krono na uspehe desetletne ameriške gospodarske politike v južni in centralni Ameriki.

Zedinjenim državam nasprotuje v prvi vrsti Anglija, ki je bila med prvimi prodajalci pred vojno, med vojno pa je izgubila domala vse južno-ameriški trg. Znova si ga je začela osvajati 1921. Tako je 1913 predstavljal angleški uvoz v latinsko Ameriko 27,9 denarne vrednosti vsega uvoženega blaga proti 16,2 odstotkom za Zedinjene države. Leta 1925 je ostalo Angliji samo še 18 odstotkov, medtem ko si je severna Amerika osvojila 27,3 odstotke vsega uvoza (v denarni vrednosti) latinske Amerike. Anglija je investirala 1924 7 milj. funtov kapitala v latinsko Ameriko, zvišala 1925 investicije za novih 14 milj. funtov, 1926 za novih 26 milijonov funtov, 1926 istotako za 26 milijonov ter je 1928 in 1929 obkoračala vsoto 80 milijonov funtov novo naloženega denarja. Po statistiki Zveze narodov je Anglija samo po vojni investirala v latinsko Ameriko okrog 40 milijard dinarjev. Najprvo je prodrla petrolejska družba Royal Dutch Shell na južnoameriška tla ter naravnost pogoltnila vse petrolejske koncesije, tako da je ameriška konkurenčna Standard morala s pomočjo zunanjega ministra Lansinga rabiti silo, da so ji ostala vrata odprta. Za ofenzivo družbe Dutch-Shell pridejo potem potovanja trgovskih komisij, prva pod vodstvom lorda Allenby 1926, druga 1928 pod vodstvom lorda Abernona, ki sta vodila s seboj cele štabe izvedencev in trgovskih zastopnikov, obiskala z njimi večji del latinske Amerike, posilila tam mnoge denarja in vzela seboj dragocena naročila. 1931 je Anglija riskirala nekaj milijard dinarjev za organizacijo velikanse britske imperijalne razstave v Buenos Airesu, katero je prišel odvarjat sam prestolonaslednik, prvi trgovski potnik britskega imperija, potem, ko je dočela prehoditi vse južnoameriške države in povsod žel velike uspehe. V njegovi senci so potovali zastopniki podjetij in kapitala, da izrabijo ugodno priliko in vzpoloženje...

Ako bi motrili vsako revolucijo posebej, bi našli povsod v zakulisju anglo-ameriška nasprotstva. Irigoyena vrže ameriški interes, ker je preveč naklonjen Angliji, Machado je žrtev ameriških sladkornih magnatov, Perez mora bežati, ker je prodal petrolej Zedinjenim državam, Washington Luiza so prepodili angleški intriganti, Nikaragva leži ob začetnem kanalu iz Pacifika v atlantsko morje, Honduras ima petrolej, ki še ni porazdeljen med svetovne truste, Vmes med anglo-ameriško tekmovalje, ki se poslužuje vseh tudi najbolj nemoralnih sredstev, pa prihaja strah pred nemško in francosko konkurenco, ki strasti le še bolj razpaljuje. Južnoameriške revolucije zadobivajo mednarodno političen značaj in ravno to dejstvo samo na sebi priti, da so v resnici kontinent, ki prihaja, to pa le, kadar se bo ostresel tuzemskih klešč, ki se zasajajo v njegovo truplo.

Dunajska vremenska napoved. Precej hladno. Na jugu polagoma zboljšanje.

Katolicizem v Severni Evropi

Srditost kulturnega boja v Litvi - Katolicizem izhaja krepkejši iz boja

Kaunas, aprila 1931.

Usoda litvanskega in poljskega naroda sta si zelo podobni. Oba naroda sta prišla pod caristično Rusijo in si ohranila od svoje nekdajne slave in veličine v skupni poljsko-litvanski državi samo še lepe spomine in neizmerno hrepenenje po samostojnosti. Najboljši sinovi obeh narodov so radi svojemu vdanosti katoliški veri polnili caristične ječe ali pa čiveli v pregnanstvu v Sibiriji. Zato se zdi skoraj nemogoče, da divja kulturni boj ravno v tisti Litvi, ki je toliko pretrpela in žrtvovala za katoličanstvo.

Kulturnega boja si litvansko ljudstvo ni želelo in ga obsoja, ker nima od njega nikakih kulturnih, narodnih, gospodarskih ali političnih koristi, ampak samo škodo. Kulturni boj mu odvzema svobodo, gaji častiljive narodne tradicije in ga spravlja pod oblast tujega kapitala. Pravi oče litvanskega kulturnega boja je namreč nemški kapital. Da bi si zagotovil litvanski trg in ga zaprl Poljski, je podpiral ekstremistične desničarske litvanske kroge v njihovi gonji proti Poljakom in katoličanstvu. Samo v boju proti katoličanstvu vidi garancijo za nadaljnje poljsko-litvansko sovražstvo, ki nudi nemškemu kapitalu velike koristi. Katoliška preteklost poljskega in litvanskega naroda ter njuna organska zveza s Cerkvijo bi v dobi oživljajoče se Katoliške akcije prej ali slej pač morali dovesti do normalnih odnosov med Poljsko in Litvo. S pomočjo temnih tujih sil, ki si hočejo preko Litve pridobiti vpliv na ostale katoliške države in si ustvariti direktno

zvezo s Sovjetsko državo, se je posrečilo protikatoliški struji z nasiljem vrci krščanske demokrate iz vlade in se s terorjem obdržati pri državnem krmilu. Ko so usta in časopisi sedanjih oblastnežev prepolti nacionalističnih gesel, se v Litvi mirno utrjuje nemški kapital. Litvanski vladni krogi vidijo nevarnost samo v tistem katoličanstvu, ki je edino rešilo litvanski narod germanizacije in rusizacije ter vzgojilo skoraj vse najboljše buditelje in borce za narodno svobodo. Čeravno vedo, da brez litvanske kat. duhovščine ne bi bilo litvanske države, vendar proglašajo katoličanstvo za državno nevarno. Svoje postopanje prikazuje litvanska vlada svetlo na ta način, kakor da bi se samo branila pred rovarjenjem katoliških škofov in duhovnikov.

Najstrupenejši sovražnik vsega, kar je katoliško, je notranji minister Rutkijus, ki je izdal geslo o ukrofitvi katoličanom. Izvajanje te ukrofitve prikazuje samo že dovolj jasno, da v Litvi ne more biti govora o kakšnem protidržavnem in protinacionalnem delovanju katoličanom.

Ko je n. pr. župnik Šaulis v Olicu imel sestanek kat. akcije svoje župnije, so ga vladni pristopi napadli s pomočjo državnih organov in ga ranili do nezvesti. Župljani so se postavili v bran za svojega župnika. Policija je dobila nato nova ojačenja in zaprla več desetih katoličanov ter jih potem obsodila radi protidržavnih činov. V glavnem mestu Kaunas je pred nekaj dnevi policija s silo spodila iz Katoliškega doma mladino, ki se je zbrala na evharistični kongres. Pri tem je mnogo oseb ranila, okrog 40 in duhovnika Adamajtisa pa je

zaprla. V celi vrsti krajev so izrekli izredno ostre obsodbe nad katoličani, češ, da so se pregrešili proti vladi. Zakrivili pa niso ničesar drugega, kakor da so govorili na evharističnih kongresih. Izredno veliko nasilje nad katoličani pa se je izvršilo 22. t. m. v mestu Utena. Na tamkajšnji gimnaziji je imel namreč goreč katoliški duhovnik Lomanas velik vpliv na dijaštvo. Radl tega ga je vlada nedavno odstavila in uknila veroenk. Pred kratkim je podalo 126 katoliških dijakov svojemu gimnazijskemu ravnateljstvu prošnjo, da bi se zopet uvedel veroenk. Mesto odgovora pa so dobili sporočilo, da so vsi izključeni iz vseh litvanskih srednjih šol.

Kako surove oblike ima mržnja proti katoličanom, je pokazal sam predsednik litvanske republike Smeična, ko nedavno ni hotel sprejeti papeškega internuncija Batholonija, kar je povzročilo nezadovoljnost celo v vladnih krogih. Nekaj dni pozneje so pozvali litvanski škofje s kaunaskim metropolitom Skarneckim na čelu v dostojni in mirni obliki katoliške vernike, naj kljub vsem težavam vztrajajo v svoji veri in cerkvi. Na ta poziv je vlada odgovorila na ta način, da je zaprla večino katoliških voditeljev svetnega stanu in da je povečala število policije.

Litvansko ljudstvo, ki je globoko vdanjo katoličanstvu, sicer težko prenaša nasilja. Toda z razdobjem opazuje, da versko preganjanje zbuja k verskemu življenju tudi tiste, ki so bili prej mlačni ali so celo veljali za napol brezverce.

Ema Wilmajte.

„Evropa bodočnosti“

Flandin o vzrokih previdne politike franc. politikov

Pariz, 27. aprila. Kk. Finančni minister Flandin razpravlja v »Echo de Paris«² o vlogi Francije v bodoči evropski organizaciji. Flandin izjavlja: Ali se posreči Franciji, organizirati gospodarsko življenje avstro-ogrskih nasledstvenih držav v političnem okvirju mirovnih pogodb, ali pa bomo vedno izpostavljeni nevarnostim, ki nastajajo radi propagande po reviziji pogodb in radi nezadovoljnosti ljudstva v Srednji Evropi. Očite Franciji, da izrablja politično svoje finančne sile, je krivičen, ker nikjer ni financa od vlade tako neodvisna kakor v Franciji. Francoski finančni krogi, ki obstojajo v glavnem v prihranjenih glavnica, so iskali po težkih zgubah v vojnem in povojnem času največjo varnost pri vseh svojih plasiranih denarja. Ta var-

nost pa se pri številnih načrtih za finančno saniranje Evrope ni zadosti vpoštevala. Četudi je Francija pripravljena na dalekosežno pomoč, mora vendarle vpoštevati zgled svojih retnikov, ki so zgubili pri stabilizaciji franka štiri petine svoje glavnice, in svojih davkoplačevalcev, ki, preracunano v zlato, plačujejo dvakrat toliko kakor pred vojno. Zato se mora povsod gospodariti z omejenimi sredstvi in energično črtati vse pretrane izdatke ter bodoče načrte primerno in skromno omejiti. Evropa bodočnosti se more roditi samo z medsebojnimi žrtvami, ne pa z enostranskimi zahtevami. Ustvarila se bo iz bede in stiske, ne pa iz sreče in preobilja.

Pomorski sporazum razbit

Francozi odklanjajo angleške predloge

London, 27. apr. ž. »Daily Herald«² piše, da sta Anglija in Italija na najnovejši predlog Francije glede pomorskega sporazuma odgovorili, da tega predloga ne sprejemata, ker Francija noče spremeniti svojega stališča. S tem se menja londonski trojni sporazum. Francija zahteva zame-

njava starih ladij z novimi. Z ozirom na to bo morala tudi Anglija menjati svoj program glede graditve novih ladij. Ravno tako Združene države in Japan. To pomeni, da se je sporazum popolnoma razbil.

Snowden uvede zemljiški davek

London, 27. apr. Kk. Danes je v poslanski zbornici imel finančni minister Snowden svoj proračunski govor. Po začasni cenitvi znašajo državni dohodki za 1. 1931-32. skupno 766 milijonov funtov, kar presega efektivne dohodke preteklega leta za 2 milijona. Izdatki pa so proračunani na 803,4 milijone funtov, tako da ima finančni minister nalogo, najti novih dohodkov za 37,4 milijone. Snowden je naglašal, da bi morali biti pesimisti, ki so pričakovali primanjkljaja do 70 milijonov, bridko razočarani, da znaša resnični deficit samo 37,4 milijone. Snowden ne bo zvišal dohodninskega davka. Spremenil se bo pa na način plačevanja. Snowden

hoče zvišati davek na avtomobilsko gonilna sredstva od 4 na 16 funtov za galono, kar bi prineslo 7,5 milijona funtov. Dohodki bi znašali 803,5 milijonov, izdatki 803,366.000 milijonov, prebitek torej 135.000 funtov.

Na koncu svojega govora je Snowden poudaril še glavno točko, to je obdavčenje zemljiške posesti, in sicer po 1 pence za 1 funt zemljiške vrednosti. S tem je Snowden ustregel želji delavske stranke in, dasi se čuje, da se je večina kabineta le nerada izjavila pripravljeno za to, se bo popularnost vlade pri narodu izdatno povečala.

Zopet Malinov?

Sofija, 27. apr. Kk. Kralj je danes na gradu v Vranji sprejel Ljapčeva v daljši tajni avdienci. Temu sprejemu se pripisuje poseben pomen. Popoldne je prišel h kralju Malinov. Po dvehurni avdienci je izjavil časnikarjem, ko je prišel iz palače, da je dobil od kralja nov mandat za sestavo vlade, katerega okvir pa še ne more povedati vendar upa, da bo topot imel uspeh. Splošno mnenje je, da se bo sedaj Malinovu posrečilo sestaviti vlado, ker se kralj očitno zanaša na njegovo osebnost in je najbrže Ljapčevu na današnji avdienci priporočal popustljivost njegove stranke. V novem kabinetu bodo ministrska mesta najbrže razdeljena na demokratski Zgovor, radikale in levo krilo narodnih liberalcev.

Konferenca Male antante

Bukarešta, 27. apr. Kk. Konferenca Male antante je končnoveljavno določena na nedeljo, dne 3. maja v Sinaju. Trajala bo tri dni. Dočim je program konference protokolarčno že določen, dnevi red po posameznih točkah še ni odrejen. Češkoslovanska želi kolikor mogoče obširen dnevi red, v čegar okvirju naj bi se govorilo o vseh aktualnih mednarodnih vprašanjih. Rumunija pa smatra, da bi se morale, če se dnevi red razširi, vsekakor obravnavati tudi gospodarska vprašanja, ki se posamezno tičejo vseh treh držav, za kar pa v sedanjem trenutku ni dovolj ugodne atmosfere. Rumunija svojega stališča še ni določila.

Pariz, 27. apr. AA. Havas poroča iz Bukarešte: Politični krogi potrjujejo vest, da Rumunija ne bo nadaljevala trgovinskih pogajanj z Nemčijo, dokler v Ženevi ne bo rešeno vprašanje o carinski zvezi med Avstrijo in Nemčijo.

Vladna zmaga v Turčiji

London, 27. apr. Kk. Zmaga vladne stranke pri volitvah v Turčiji je velikanstvo. Dobila je 287 mandatov, neodvisni pa 19.

Nestor belgr. igralcev umrl

Belgrad, 27. apr. r. Včeraj popoldne je umrl po dolgi bolezni najstarejši belgrajski igralec, eden najizrazitejših dramskih umetnikov, bivši upravnik belgrajskega narodnega gledališča Milorad Gavrilović. Pogreb je bil danes ob navzočnosti številnih zastopnikov gledališča, umetnikov, državnih oblasti in globoko užaloščene rodbine. Gavrilović je bil rojen 1861 v Valjevu. Svojo gledališko pot je nastopil že leta 1879. kot učence znanega umetnika Toše Jovanovića. Za člana narodnega gledališča je bil imenovan 1882. V umetnosti se je izpopolnjeval na Dunaju, v Münchenu, Weimarju in Mannheimu. Leta 1908. je bil upokojen, toda že naslednje leto se je vrnil v gledališče in postal njegov upravnik. Z Gavrilovičem izgublja narodno gledališče v Belgradu zastopnika graditeljev srbske gledališke umetnosti.

Osebnosti

Belgrad, 27. apr. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja sta bila na predlog ministra financ odklovana: z redom sv. Save III. stopnje g. Fran Bajić, pomočnik ravnatelja finančne direkcije dravske banovine v p., z redom sv. Save IV. stopnje M. Šavnik, finančni svetnik v p.

Belgrad, 27. apr. AA. Dosedanji postajenačelnik v Mirni peči Vincenc Jug je premeščen v Novo mesto; g. Ivan Kenić pa iz Postojne v kurilnico Ljubljana I, glavni kolodvor.

Belgrad, 27. apr. r. Z ukazom Nj. Vel. kralja je upokojen Rudolf Potočnik, starešina okrajnega sodišča v Rogatici v 3-1; in so postavljeni za veterinarskega svetnika pri okrajnem glavarstvu v Pljuju dr. Viljem Jedliček, za višjega veterinarskega pristava pri okrajnem glavarstvu Sv. Ivan Zelina Martin Mencinger, pri okrajnem glavarstvu v Konjicu v Hercegovini pa Filip Kulterer.

Seja VZS

Belgrad, 27. apr. AA. Vrhovni zakonodajni svet je imel sejo od 16 do 19. Nadaljeval je pretes podrobnih določb zakona o umetniških šolah.

Poljski kardinali odklanjajo načrt ustavne reforme

Varšava, 27. apr. AA. Poljska kardinala dr. Hlond in Kakowski sta podpisala spomenico poljski vladi, v kateri odklanjata načrt ustavne reforme, ki ga je izdelala sedanja poljska vlada. Kardinala se pritožujeta, da načrt nove ustave ne odgovarja katoliškemu značaju Poljske. Že v uvodnih določbah nove ustave je žrtano besedilo »V imenu Vsemogočnega Boga«. V tem vid spomenica hud prelom z dosedanjimi tradicijami. V načrtu nadalje ni podrobne določbe o tem, komu naj predsednik države prišče.

Grčija-Italija

Atene, 27. apr. AA. Dodekaneška omladina je sklicala včeraj popoldne v zvezi z italijanskim tednom v Atenah veliko zborovanje. Zborovanja se je udeležila ogromna množica. Govorniki se kritizirali fašistični režim na Dodekanezu in opisovali, kako preganjanje in trpinčevanje tamošnje prebivalstvo. Poudarjali je, da je prebivalstvo Dodekaneza avtohtono in grško in da sedaj trepetava v robstvu in pod pritiskom fašističnega nasilja. Tz sol mečejo grški jezik, preganjanje duhovnike ip skušajo staro pravoslavno prebivalstvo nasilno preleviti v drugo vero. To pa zato, da bi ga lažje raznarodili. Fašizem bi rad dokazal, kakor da ni poltačenega in poteptanega Dodekaneza. V resnici pa je Dodekanez v svoji boli močnejši od fašizma in fašističnega režima. Kje so šole na Dodekanezu, kje so cerkve in kje so zadrage? Kaj je storil iz Dodekaneza? Zakaj ne bi smela biti grška pokrajina, ki spada med najbolj grške kraje. Medtem, ko del atenske družbe sodeluje pri sprejemih Italijanov, grški narod ne more soglašati s temi krogi, ki pozabijo, kaj dela fašizem na Dodekanezu.

Italorusha trg. pogodba

Milan, 27. apr. Kk. Nocoj je bila podpisana nova italijansko-ruska trgovinska pogodba. Pogodba od 2. avgusta 1930 se obnovi in spolpolni ter ima namen, spraviti v Italijo ruske dobave za 350 milijonov lir.

26.000 samomorov v Nemčiji

Berlin, 27. aprila. AA. Po statističnih podatkih je lani izvršilo v Nemčiji samomor 12.231 moških in 13.797 žensk. Na 100.000 prebivalcev pride 41 samomorilec. Na Angleškem jih pride na 100 tisoč ljudi 12 v Franciji pa 16.

Vilna pod vodo

Varšava, 27. apr. AA. Vseled pozne pomladi so reke hudo narasle. Mesto Vilna je popolnoma pod vodo. Več hiš se je porušilo. Elektra in morala ustaviti obrat. Nad mestom je proglašeno obsedno stanje, da preprečijo nereda in plenitve.

200 oseb obglavljenih

Tokio, 27. aprila AA. Na otoku Formozi so se sprla gorska plemena. V hudih bojih je bilo 200 oseb obglavljenih. Več sto oseb so odpeljali v pragozdove. Mnoga naselja so pogorela do tal. Japonsko oblastvo je odposlalo v kraje neredov vojaštvo, da vzpostavi red.

Kürtena bodo obglavili

Berlin, 27. apr. AA. Listi poročajo, da bo pruska vlada odbila pomilostitev Kürtene. Vse stranke so proti temu, da bi se smrtna kazen spreminila v dosmrtno ječo. Kürtene bodo obglavili.

Letaška konferenca

London, 27. apr. ž. Tri največja letalska društva sveta: francosko »Aeropostale«, britski »Imperial Airways«² in panameriška »Airways«² so sklenila, da skličejo transatlantsko avijatično konferenco glede nekaterih sprememb. Gre predvsem za redni zračni promet preko Oceana. Promet se bo vršil z velikimi aparati, kateri bodo lahko prevažali 40 potnikov in prevozili 2000 morskih milj, brez pristanka. Proga bi vodila iz Pariza in Londona čez Azore in Bermude v Newyork in nazaj.

Drobne vesti

Belgrad, 27. apr. AA. Kmetijski minister je predpisal pravilnik o izvajanju ukrepov za zaščito, pobiranje in preprečevanje živinskih nalezljivih bolezni.

Haag, 27. apr. AA. Mednarodni kongres Penklubov se začne 21. junija in bo trajal pet dni.

Split, 27. apr. ž. V pristančih je priplula ameriška luksuzna jachta »Chorchar«, last znanega ameriškega bogataša Morgana.

Dnevna kronika

Koledar

Torek, 28. aprila: Pavel od križa, spoznavalec.

Novi grobovi

† V Mostah pri Zirovci je včeraj umrl Jož Zumer, star 71 let. Pogreb bo v sredo dopoldne na Breznici.

Osebnosti

— Poroka. Včeraj sta se poročila v Železnikih g. Jakob Tavčar in gđ. Jerčica Spendal. Oba sta bila zelo agilna člana naših kat. organizacij. Obilo sreče!

— Iz vojaške službe. Imenovani so: za poveljnika 15. pododseka obmejne trupe pehotni major Jaroslav Sotolija, do sedaj poveljnik 1. bataljona 6. pešpolka »Kralja Aleksandra«; za vršila dolžnosti načelnika štaba 1. konjeniške divizije konjeniški major Radomir Kraus, do sedaj šef 1. odseka voj. delegacije pri direkciji drž. železnice v Zagrebu; za vršila dolžnosti referenta sanitete poveljstva timoške divizijske oblasti san. major dr. Roman Fedina, do sedaj upravnik varaždinske začasne voj. bolnice; za vršila dolžnosti šefa notranjega oddelka jadranske stalne voj. bolnice san. kap. I. razr. dr. Kazimir Lavinski, do sedaj vršilec dolžnosti upravnik podgoriške začasne voj. bolnice in za vršila dolžnosti upravnik varaždinske začasne vojne bolnice san. kap. II. razr. dr. Nikolaj Stabile, do sedaj zdravnik 16. pešpolka.

— V aktivno službo je preveden rezervni veterinarški kap. I. razr. Franjo Košič in v zrakovno stroko inženjerski poročnik Konstantin Triva.

— Izpit so napravili med drugimi za čin aktivnega topniškega kapetana II. razr. poročnika Ciril Peče in Ivan Lovrič; za čin akt. zrakovnega kap. II. razr. poročnika: Anton Suh, Branko Fanel, Nikolaj Mikec, Pavel Sič in Vinko Bulat.

— Napredoval je v čin intendantskega podporočnika absolvent nižje šole intendantske akademije narednik Anton Troha, število od 1. aprila 1931 in za veterinarskega poročnika Josip Blažević, diplomirani veterinar in voj. državni gojenec.

— Razrešen je službe rezervnega častnika zrakovni kap. I. razr. Avgust Košulič.

Ostale vesti

— Ljudsko štetje. Veliki Bečkerek ima 31.456 duš, Mostar v Hercegovini in Prizren v Srbiji jih imata skoraj enako število in sicer jih ima prvi 18.738, drugi pa 18.940. Sarajevo ima 72.583 prebivalcev. Leta 1921 je število 60.897 prebivalcev.

— Ogled banovinskih ribogojnih zavodov. Kraljevska banska uprava v Ljubljani razglašala, da je dovoljen ogled banovinskih ribogojnih zavodov na področju dravske banovine privatnim strankam le s pismenim dovoljenjem kraljevske banske uprave v Ljubljani.

— Kongres pravnikov kraljevine Jugoslavije v Skopju. Kakor poročajo iz Belgrade, so se pojavile v zadnjem času težkosti, tako da je stalni odbor odgodil kongres, ki bi se naj vršil v Skopju meseca junija, na pozneje. Ali naj bo kongres letošnje jesen, bo sklepala seja stalnega odbora, ki bo sklicala te dni v Belgradu. Zaključki se bodo sporočili po dnevnem časopisu. — Stalni odbor kongresa pravnikov.

— Občni zbor hmeljarske prodajne zadruge se je vršil v nedeljo 26. t. m. v Celju. Občnega zbora so se udeležili skoro vsi člani. Otvoril je občni zbor g. ing. Dolinar, ki je uvodoma govoril o pomenu združništva sploh in še posebej o pomenu hmeljarske prodajne zadruge za hmeljarje.

Celje

Seznami obvezancev za ljudsko delo z odkupnino so javno razpoloženi na vpogled prebivalcem mesta Celja pri mestnem načelnstvu v času od 25. t. m. do 8. maja. Istočasno se lahko vlagajo odlošne prijavitelj pritožbe, kolikove v 23 Din.

Resilno društvo objavlja, da rešilni avto ne prevzema prevoza infekcijskih bolnih oseb, druge osebe pa prevaža brez oziroma na to, ali dotični lahko plača ali ne. Potrebno pa je, da se obvesti društvo pravočasno in točno. Prijave sprejemajo: 1. Poveljstvo prostovoljnega gasilnega in reševalnega društva, tel. št. 99; 2. Načelnik Jellenz, usnjarn, Prešernova ul. 10, tel. št. 92; 3. Koschier Fr., Za Kresijo, tel. št. 99; Tajnik Berna E., Kralja Petra c. 10; 5. Blagajnik Karbutz, manufaktura, Kralja Petra c. 3; 6. Vsi ostali člani in vsak službujoči stražnik ter stanovalca sama, tel. št. 100.

Nesreči. Trgovca Vidmar Anton je na Franklovm z motornim kolesom tako nesrečno padel, da si je pretresel možgane in obenem dobil poškodbe na nogah in rokah. Oddan je v domačo oskrbo. — Hafner Stanko, 33letni delavec iz Fužin pri Vitanju, je bil 25. t. m. od U. Fr. na cesti napaden z nožem. Napadalec je Hafnerju prizadel hude poškodbe na rami in v lice. H. so prepeljali v celjsko bolnišnico.

Seja občinskega občinskega odbora. Na občinski seji v soboto zvečer je župan g. Mihelič po otvoritvi dal v debato ustanovitve vodne zadruge, ki bi imela nalog pospeševati regulacijo Savinje in njenih pritokov, po dokončani tej nalogi pa bi čevala regulacijske naprave. O tej stvari se je razvila zelo živahna debata in so odborniki osvetljevali z različnih vidikov problem regulacije. Vladala je popolna soglasnost glede potrebe ustanovitve te zadruge. Ko bodo pravila sestavljena, se bo osnoval pripravljali odbor. G. Kukovec je poročal za finančni odsek o priložbi gostilničarske Zadrage proti doplačilu na trošarino za vino za leto 1930. Pritožba se odkloni. Popisnemu odboru se nakaže 10.000 Din, ki jih naj razdeli pa lastni uvidenosti med popisovalce. Olepčevalnemu društvu, ki bo zasledilo podaljšano Askerčevu ulico in Jožefov hrib, se nakaže 300 Din. Za cesto pod Jožefovim hribom se napravi proračun 80.000 Din. Napravili se bodo potrebni kanali v Zavodni in na Jožefovem hribu. Nekaj manjših podpor se določi nekaterim društvom. Zaradi gradnje palače OUZD se je razvila daljša debata. Sklenilo se je, naj župan in dva odbornika skupno z zastopniki mestne občine v Ljubljani in Zagrebu intervenirajo.

Sport. V nedeljo se je vršila prvenstvena hazena tekma med SK Celjem in Ilirijo. Rezultat 10:0. Popoldne ob 14.30 nogometna tekma SK Celje in rez. Atletikov 4:2; ob 16.30 Hermes in Atletiki. Rezultat 3:3. Sodniku se je poznalo, da je bila to njegova prva težja tekma.

Občni zbor trgovskega društva se vrši v sredo, dne 29. t. m. v prostorih grumiš trgovcev ob 19.30. Za primer nezkepljenosti se vrši eno uro kasneje ob vsakem številu članstva.

Občni zbor Savinjske podružnice SPD v Celju se je vršil v soboto. Društvo je prejelo izdatke podpore od banske uprave, Zveze za tujski promet, Celjske posojilnice, Mestne hranilnice, mestne občine in g. Mafliča. Otvorili sta se dve novi

Pri volitvah so bili izvoljeni za načelnika g. Mihelič, Celje, za njegovega namestnika g. Plaskan, Braslovce, člani načelnstva gg. Marinc, Braslovce, Kač, St. Pavel, Janič, Zalec in ing. Dolinar, Celje. V nadzorstvo sta bila izvoljena gg. Zumer, Celje in Steblovec, Smarino ob Paki. Takoj nato se je vršila tajna, skupna seja načelnstva in nadzorstva.

Junjski gimnazijec. Iz Duge Rese pri Karlovcu poročajo: Te dni popoldne se je več delavskih otrok igralo na bregu reke Mrežnice. Naenkrat je padlo štiriletno dečko tovarniške delavke Mare Trgovčič v vodo in se začelo potapljati. Na klicanje ostalih otrok je takoj zbralo vse polno ljudi, katerim pa ni prišlo na misel, da bi poskusili dečko rešiti. Dele bi brez dvoma utonilo, da ni skočil v vodo dijak drugega razreda gimnazije Marko Elmundt. Brez pomisleka za lastno življenje je skočil hrabri dečko v naraslo reko in zaplaval na mesto, kjer je dečko izgubil pod vodo. Nato se je potopil skoraj na dno in tako se mu je posrečilo, da je rešil dečko. Dele je bilo že v nezavesti, vendar se je navzočim posrečilo, da so ga spravili k zavesti.

V Srbiji so odkrili tri stara mesta. Pred več tedni se je podala ekspedicija, obstoječa iz več članov nemškega arheološkega instituta in v spremstvu kustosa belgrajskega muzeja v okolico Ohrida in začela tam kopati. Te dni je ekspedicija našla pri kopanju na nekem pogoju na tri zelo važna prazgodovinska mesta, ki so imela v prazgodovinski dobi očitno cilj, da so branila dohod do Ohrida. Pomen teh naselbin je tako velik, da so se arheologi odločili začeti jeseni z izkopavanji, ki bodo trajala pet let.

Pomilošena morila. Iz Sremske Mitrovice poročajo: Svojetasno je bil v vasi Neštin zabrtno ustreljen kmet Uroš Vlaović. Sum je padel na nekoga Gavranu Jovanoviču in še na več drugih oseb, toda naposled so spoznali za pravega morila Lazarja Dragosavljeviča, ki pa je Vlaoviča ustrelil na nagovarjanje Jovanoviča. Pred sodiščem v Mitroviči sta bila morila obsojena na desmrtino ječo, čeprav nista priznala svoje krivde. Te dni pa se je s tem slučajem bavil Stoš sedmorice v Zagrebu, ki pa je zahteval revizijsko postopka odklonil, vendar pa je bila obema morilkama znižana kazen na 15 let, o čemer so oba obvestili.

Celo premoženje ukradeno. V skopljanski kavarni »Mavrovo« se je te dni zgodil razburljiv vlom. Neznani zlikovci so vdrl medtem, ko je bil nočni lokal še odprt, v stanovanjsko sobo pevke in artistinje Zafire Espasmajčan in pokradli nakita, dragocenosti in denarja v skupni vrednosti 200.000 Din. Artistinja si je to premoženje nabrala v teku 30 letnega izvrševanja svojega poklica. Že kot 15-letna deklica je nastopila svojo pol kot pevka po kavarnah. Ker se je dobro zavedala, da ji njen položaj ne nudi nobenega starostnega zavarovanja, je pevka silno štedila za starost. V kratkem se je mislila umakniti v tuzljo, toda ta vlom ji je prekršil vse načrte.

Gospode župnike in župne upravitelje opozarjamo pred začetkom majniške pobožnosti na letošnje šmarnice: Podračna Kraljica, spisal dr. Josip Jerše, cena 45 Din, založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Malokatero šmarnice zadnjih let so bile tako simpatično sprejete od strani pridigarjev in poslušalcev kot letošnje. Pisatelj, znani naš pridigar in vnet oznanjevalec šmarnične pobožnosti je povil svoje lanske govore, ki jih je imel v ljubljanski stolnici in ki so močno odjeknili v dušah majniških častilcev, v šmarnični venci in ga položil letos na oltar naši majniški Kraljici. Vsako berilo je primerno zaokroženo, pojasnjuje ga kratek vzgled, ki daje vsakemu govoru svojo privlačnost. Šmarnice toplo priporočamo.

Oglejte si izložbe v Ljubljani v Prešernovi 1 urarske trdke F. Cuden.

koči (Kocbekov dom na Korosici in koča na Golteh). Vsega oskrbuje društvo 8 koč. Denarnega prometa je bilo čez 800.000 Din. Ker poteče najemna pogodba za Celjsko kočjo, se sklone pogoditi na novo z mestno občino. Odbor je ostal stari.

Murška Sobota

Nova tehnična na kolodvoru. Večkrat se je naglašalo, da je na tukajšnjem kolodvoru neobhodno potrebna nova tehnična. Sedaj smo res dobili tehniko, na kateri bo mogoče tehtati 35 tonsko težo. Tehnica je zgrajena po najmodernejšem načinu.

Načrti za vzorna gnojšča. V kmetijskem oddelku okrajnega načelnstva se izdelujejo načrti za vzorna gnojšča. Prošnjikov je 26.

Rokovnjači. Tukajšnji dramski odsek se pripravlja na uprizoritev ljudske igre »Rokovnjači«. Predstava se bo vršila v bližnji bodočnosti.

Novo mesto

Na oklicih so: Tomazin Viktor, sobni slikar, in Barborič Franciška, hči posestnika; Zore Pavel, pešarski pomočnik, in Potokar Marija, pletilja; Čučnik Karel, mizarški pomočnik, in Pekolj Marija, pletilja; Murn Adalbert, medičar in svečar, in Rev Marija, hči posestnika.

Izkop in prevoz telesnih ostankov s starega na novo pokopališče. Staro pokopališče bo čez par let popolnoma preurejeno. Na prostoru, ki je toliko let služil kot zadnje počivališče telesnih ostankov Novomeščanom in tudi tujcem, se bo v doglednem času razbotal prelep park. Namesto starega pokopališča, ki res ni več odgovarjalo svojemu namenu, zlasti še, ker je že od vseh strani zazidano s stavbami in se nahaja že tako rekoč sredi mesta, je bilo pred leti napravljeno ob Ločenski cesti novo, katero je blagoslovil 19. aprila 1925 g. prošt Karel Cerin. Novo pokopališče je sicer prostorno, saj meri 12.000 m², vendar pa bo poslato tekono let zoper premajhno, zlasti ker je veliko vrta kamenitja in za izkop groba neuporabnega, če bodo meščani prenesli s starega pokopališča na novo vse svoje rajne. Od leta 1926 pa do danes je bilo izkopanih in prepeljanih na novo pokopališče 23 oseb. Leta 1926 v oktobru sta bila prepeljana tja Marija in Franc Kenda. V februarju 1928 Karel, Josipina, Anton in Alojzij Rozman. Isto leto v maju Ivana Barborič, Karel Tirlik in Anton Medved. V aprilu 1929 Marija Kavsa; oktobra isto leto dr. Slane in sin Karel. Leta 1930 v novembru ss. Rozalija Jaklič in Georgija Križan. Januarja 1931 Franja Burger in v marcu to leto: Virant Gabrijele, Kastele Franc, Kastele Anton, Kastele Terezija, Kalčič Karel, Mraček Anton, Kalčič Augusta in Stefan Kraut. Izkopavanje pa se še vedno nadaljuje, ker bi vsa do rad imel prab svojih rajnih na novem pokopališču. Od meščanov, pokopanih že na novem pokopališču, sta bila izkopana in prepeljana v Ljubljano dva in sicer glasbeni ravatelj dr. Förster oktobra 1930 in isto leto g. svetnik Golia Ludovik.

Poizvedovanja

Nasla se je manjša vsota denarja na poti iz Hrastnika na Kum v gozdu pred prvo vasjo. Dobi se pri Golobču, glavni, vratarju direkcije drž. železnice, Ljubljana.

DRAB:

POMLAD IN ZDRAVJE

Pomlad prihaja, oni letni čas, ki ga z veseljem pričakuje sleherni človek, najbolj pa bolnik, ki ga je mučila dolga zima, ki letos ni bila sicer huda, a vendar zoprn, zlasti proti koncu, ker je ni hotelo biti konec. Hripa, ki je drugod nastopila z veliko živavostjo in zahtevala tudi mnogo smrtnih žrtvi, se je pri nas pojavila bolj v mihi obliki, pobrala pa je več starih ljudi kakor običajno v navadnih letih.

S prebujanjem prirode se vzbujajo tudi v človeku ugodni občutki in več se radoživost, celo dolgotrajnemu bolniku raste upanje na skorajšnje okrevanje.

Vendar je pomlad v našem podnebnju najmanj zdrav letni čas za ljudi mlajših let in srednje dobe. Dočim umirajo starejši ljudje v mrazih mesecih, ogroža poletje dojenčce in majhne otroke, pomladi pa obolavajo in umirajo mladi in zreli ljudje znatno pogostejše kakor v drugih letnih časih.

Pomladne nevarnosti.

Pomlad je prehodni čas. Vsnk prehod ima svoje težave. Dnevi se daljšajo, pomladansko solnce ima posebno moč, da je na solnen vroče, v senci hladno, noči pa so mrazle, če ni vreme južno. Razlike v toplini so prav spomladni zelo velike in zato občutne tudi vajencemu in utrjenemu človeku.

Spomladni pa smo več ali manj vsi še razvajeni in pomehkuženi. Po zimski smo se navadili bivanja v toplih, mnogokrat preveč kurjenih prostorih, tudi oblačili smo se in obuvali preko potrebe. Tako se nam je koža odvadila delu, da bi nas ona varovala mraza ali vročine. Ker nam je podnevi vroče, hrč odložimo zimsko obleko, a v senci ali na vetru ali po solnčnem zatonu nas občutno zažbe. Tako se prehlajamo.

Prehlad je motnja v pravilni toplini našega telesa, ki se javlja ponajveč v nepravilni porazdelitvi krvi po telesu, časih tudi v živčnih in mišičnih motenjih. Zanimiva je okoliščina, da ista prehladna škodljivost na istem mestu povzroča pri različnih ljudeh kaj različne bolezne. Deset ljudi zaloti na skupnem pomladanskem izletu aprilska plaha. Prvi dobi za spomin nahod, drugi angino, tretji vnetje v ušesih, četrti kar pljučnico, peti dušični (ali astmatični) napad, šesti revmatizem v sklepih, sedmi drisko, osmi krče v mišicah, deveti ujed v trupu in deseti, ki je zares utrjen, odide morda brez obolenja.

Kako si predočimo postanek tako pester mešanice različnih bolezni?

Upoštevati nam je dvoje dejstev. Popolnoma zdrav je pač malokdo med nami. Tudi če ni trenutno nikakih bolezenskih znakov opaziti, vendar je vsakdo v tej ali oni smeri bolj občutljiv ali bolj dovzeten za obolenje, ta v dihalih, oni v polvih, tretji v gibalih, četrti v živčevju, peti v splošni presnovi. To v sestavi našega telesa osnovano manjvrstnost ali rahlost katerega organa ali organske združbe navadno podedujemo po roditeljih z enako ali slično konstitucijo, časih pa si jo tudi sami pridobimo ali z neprimerno rabo dotičnega organa ali pa nam organ po slučajnem obolenju ni popolnoma okrevale. Pri tako splošnem motenju, kakor je prehlad, nam najprej in najrajše obolijo organi z zmanjšano živostjo. Tako se spomladni najbolj zavedamo svojih prirojenih nakaz, tako se nam spomladni povračajo prejšnje bolezni.

Drugo dejstvo je, da se posledice zime pojavljajo spomladni. Radi vremenskih neprilic in dolgih noči smo pozimi prisiljeni, da se držimo ponajveč v zaprtih prostorih, kjer so zdravstvene razmere na sploh mnogo slabše kakor na prostem zraku v prirodi. Tekom dolge zime se je nabralo v nas premočno bolezenskih kalih, ki žic in preže na ugodni trenutek, da začno svoje zlosrečno delovanje. Taka prilika se jim nudi o spomladnih prehladih, ko dobe ugodne pogoje za razrast. Vskakdanji primer nam pojasni postanek takih bolezni. V suhem, dobro zrachenem in svetlem prostoru je mnogo plesnivih kalih, a plesni ni. Ako zadelamo tak prostor, da ne more vanj zrak in svetloba, ločimo vse polno plesni v njem.

Proti koncu zime so nam pošte zaloge vitaminov, ki jih dobivamo ponajveč iz svežih in presnih hraniv, onih neznatnih, a sila važnih stvari, ki so za pravno presnovo in pravilo delovanje našega telesa neobhodno potrebne. Iztošene so zaloge domačega sadja in zelenjave, konec zime in pol pomladi se hranimo s kuhinjski in večinom od lanskega leta shranjenimi hranivi, ki ne vsebujejo več vitaminov. O tem času se zaradi tako nepopolne prehrane zmanjša naša žavost in odpornost proti boleznim.

Pomladne bolezni

Iz povedanega objašnjenja nam bo razvidno, zakaj nekatere bolezni razsajajo prav spomladni in se znašajo na ljudeh v najljepši dobi.

Prednjači jetika ali tuberkuloza. Okužba s to boleznijo se vrši neopazno ponajveč v zimskih mesecih, saj je jetika stanovanjska bolezen in bolezni nekih poklicev, ki se opravljajo v nevdrih okoličinah, v prahu in slabem zraku. Prvi vzemirajoči znaki jetične okužbe so pojavljajo spomladni v obliki trdovalne bronhite (vnetja dušnikov) ali nepravilne in dolgotrajne pljučnice ali pa nenadnega krvavenja iz pljuč. Pa tudi druge bolj naglo potekajoče oblike jetičnega obolenja opazamo spomladni pogostneje kakor v drugih letnih dobah.

Vsporedno z obolenjem je tudi umiranje za jetiko; največ jetičnikov umira spomladni. Jetika je največkrat počasna in zelo dolgotrajna bolezen, že staroški zdravniki so cenili njeno trajanje na približno sedem let. Vsako leto se jetika poslabša, tudi pri plačnih bolnikih, ki skrbno pazijo nase, se radi neznatnega prehlada pod pepelom tleča žerjavica razpali in povzroči napredovanje bolezni in poslabšanje splošnega stanja. Vsako leto došel se je tekom ugodnih mesecev zdravje redno po-

pravilo, zato jetičnik pozdravlja prihod toplega časa s tolikim veseljem. A prav pomlad, ki jo je tako željno pričakoval vso dolgo zimo, napravlja konec njegovemu upanju in trpljenju!

Druga pomladna bolezen je pljučnica, vnetje pljuče samih, pa tudi druga vnetja sopl ali dihal, počeni od nahoda do vnetja prsne mreže. V zimskih mesecih smo se nalezili raznih kužnih kalih, prestali smo morda tudi kakšno vnetje v soplilih, a ker ni bilo bogvekakoli nadležno, smo se ga rešili tako bolj površno, da je ostalo v nas nekaj bolezenskih kalih še živih, nezatrlih in nevarnih. V naglih pomladnih premenih vremena in opravi si telo iznova težko vzdrži pravno ravnotežje v krvnem obtoku in drugih poslih, v tem notranjem neuredu in taki zmudi se uveljavljajo pritajene bolezenske kalje in delajo hude zmede ponajveč pri krepkih ljudeh, kakor so kmetje in drugi delovni ljudje, ki udeležujejo svojo spoštito moč s preveliko vnemo. Spomladni je največ hudih in smrtnih pljučnic.

Nekako v podobnem razmerju kakor pri soplilih se češče pojavljajo spomladni obolenja v sklepih, ki jim pravijo sklepni revmatizem ali udica, vnetja pri sren. Ta nevtratična obolenja, sama po sebi mučna in v nadaljnjem poteku zelo neprijetna, imajo največkrat svoj začetek v angini, vnetju gola ali prav za prav goltnih drgalk. Tako vnetje, ki je samo po sebi malenkostno in dela nekaj težkosti pri požiranju, se navadno zanemarija in zato ostaja neozdravljeno in se rado ponavlja. Spomladni pa se zavoljo opisanih okoliščin razpase to neznančno vnetje po vsem životu, da se vnamejo sklepi in ž njimi tudi srce, časih samo v notranjosti, kar se pozna na okvni srčnih zaklopnic, časih na zunanji prevleki, srčni mreni, časih na obeh straneh in celo srčni mišici. Vsa ta revmatična in srčna obolenja, ki mučijo bolnika in ga ovirajo pri poklicnem delu dolge tedne in mesece, se najrajše začnejo in ponavljajo spomladni.

Izmed manj pogostnih obolenj naj omenim še živčno-dusevna motenja, ki se jih spomladni pojavlja več kakor v drugih letnih časih. Ljudem z zdravim živčevjem in krepko duševnostjo prinaša pomlad novih pobud za življenje, njih živost se obnavlja in veča. Živčno slabotnim in duševno vegavim ljudem pa je pomlad nevarna čer, ki se jim vanjo zadene življenja čoln in razbijie ob nji. Spomladni namreč, ko jim zakoprni vse v njih, se te vrste slabših pojavi občut ali zavest lastne nesposobnosti za življenjske zahteve ali pretilana samozavest navzile očitni manjvrstnosti. Tako nastajajo navskrižja v obliki živčnih napadov, duševnih blokad in omračenj. Vsporedno z zvišanim kolebanjem v živčno-dusevnem slanju se množe na spomlad tudi — samomorji, ki so neverjetno mnogokrat zaključke duševne razvrzanosti in vegavosti.

Kako ravnajmo?

Če kdaj sploh, treba prav posebno spomladni previdnosti in opreznosti v vsem življenju. Nestalno, z velikimi skoki združeno prehodno leto dobo prenesemo brez škode, ako se po pameti varujemo vremenskih skrajnosti in ogibamo prevelikih naporov. Nespretno je, kar počno tanjši, da odlagajo zimsko obleko že v prvih toplih dnevih, ko je zrak še mrazel. Čim dalje ostanemo odeli kakor po zimi, tem bolje, premena obleke naj se vrši polagoma in stopnjeno.

Ko smo kot otroci zgodaj silili v vodo, so nam starejši ljudje pravili, da je kopanje škodljivo, dokler hrast ne ozeleni. To vodilo je pravilno. Pristavljamo: Ne hodi v senco počivat, dokler ti je ne da hrast!

Zdravo je in prijetno spanje v sobi z odprtim oknom. Srečen je, kdor je imel vso zimo okno vsaj malo odprto, ga že sme zdaj nekoliko bolj odpreti; kdor pa je spal doleži z zaprtim oknom, naj ga zdaj še ne odpira ponoči, dokler se vreme ne ustali, kar se redno dogaja v naših krajih šele v drugi polovici majnika. Seve, čez dan naj se spalnica dobro prezrači, kar je celo pozimi potrebno.

Opreznosti treba tudi pri vitjevanju. Dasi je pomladno solnce zelo mikavno, vendar je prezkoduje solnčenje prej škodljivo kakor koristno. Isto velja za vodo, dokler se zrak ne segreje, da človek tudi v senci ne občuti mraza.

Spomladni se oglašajo malone v vsakem človeku neka nagonska želja po sveži hrani, to je klic naše prirode v sliski, ki je nastala radi nedostajanja vitaminov v hrani. Seve, spomladni je pri nas malo zelenjav in še manj sadja. Vendar bi trebalo gledati, da dobe vsaj rastoči in bolelni večkrat kaj zelene solate (tudi jajka in divji regrat sta dobra), majhni otroci pa kaj svežega sadja; ena pomaranča nudi vitaminov za silo tudi trem ali štirim. V nedavnih časih in stoletja nazaj je bilo običajno, da so si tudi zdravi in krepki ljudje dajali pušati kri redno vsako leto, nekateri celo dvakrat. Morda so res v tistih »krvavih« dobah preveč pušali, gotovo pa je, da se dandanes premočno pušča, marsikomu bi puščanje preprečilo marsikatero bolezen, utrdilo zdravje in podaljšalo življenje.

Od nekdanj pa v navadi spomladna zdraviljenja s čaji, ki naj telesne sokove čistijo in uredijo delovanje prebavnih in drugih organov. Seve, niso ti čaji, kakor se bere v reklamah, za vse in vsakega! Prav je, da si človek, ki trpi zaradi zaprtosti, spravi v red delovanje črevesja, prav je, da si odpravi zimsko zasliženja iz sopl, prav je, da si omeji čezmerno potenje ali spravi želodec do pravega teka, a za vse to je treba različnih sredstev, zelišč in cvetja in plodov in korenin, ki naj se rabijo oprežno in samo v potrebi po navodilih, ne pa kar tja v en dan!

Naj nam te vrstice pomorejo preko pomladnih nevarnosti!

¹ Podrobnosti o vsem tem so zbrane v knjigi »O zdravlju in boleznih, ki jo je lani izdala Družba sv. Mohorja.

Iz raznih krajev

Rečica ob Savinji. Zopet je zaživelo na naši bistri Savinji. Vsak dan vozijo naši splavarji svoje »flosce« v spodnje kraje naše države. So dnevi, ko lahko naštejete po 150—200 splavov. Res je trgovina zopet oživela, toda na žalost morajo naši gospodarji čakati na plačilo blaga po pol in tudi po celo leto in to brez obresti. — Tu bi opozorili in priporočili našim lesnim trgovcem, da bi se bolj trdno oprijeli svoje splavarske zadruge. Vsi bi se morali obvezati, da bi svojega blaga ne peljali preje naprej, dokler blago še ni prodano. Šele, kadar bi se to zgodilo, tedaj naj bi dotičnik peljal svoje splave. S tem bi dosegli neprimerno boljše cene in izognili bi se tudi izkoriščanju od strani kupovalcev. Ne pa tako, kakor se to dela sedaj, ko večina pelje blago, ki še ni prodano in je potem prisiljen prodati ga za vsako ceno. Malo volje in zadržanega duha — in manj egoizma, pa bo šlo! — Umrl je Tkave Jurij, kovar v Dol. Suhl. Star je bil 88 let. N. v m. p.

Senovo - Rajhenburg. Pri nas postajamo moderni. Ali mar ni to moderno, če si sedemnajstletno dekle zaradi »nesrečne ljubezni« z »moderno« očetovo kislino vzame življenje? Ker je lestovka ali brezovka prišla pri nekaterih iz mode, zato sta na njeno mesto stopila lizol in očetova kislina. Moderni pa le smo. Znamo tudi v poznih nočnih urah sklepati pri kozarcu dobrega vina, kako bomo konkurenta ovadili, ker je prekoračil policijsko uro, pa še vkljub temu mnogo prej zaprl. Znamo tudi na Senovem napraviti v občinski pisarni angleško soboto, ne glede na to, če bo kaka stranka po več ur daleč prišla zastoni, znamo učeno debatirati in na pamet reševati velike probleme, znamo postavljati na glavo, kar je bilo prej na nogah, znamo vrv na enem koncu odrezati, da jo potem na drugem koncu podaljšamo, znamo se prijazno smejeti, med tem ko istočasno od jeze in sovraštva, zavisti in škodoželjnosti škripljemo z zobmi. Znamo se potrkati na naša bivša vojska prsa in na naše naobraženo čelo, da s tem doku mentiramo našo neoporečnost in tako zakrivamo to, kar ljudje v nas gledajo. O, še marsikaj znamo, pa naj kdo reče, da nismo moderni in napredni!

Kaj pravite?

V svojem zagovoru v obtožbi proti zankirnim staršem je neki ljubljanski gospod jako lepo opisal kmeti in vzgojo kmetijskih otrok. Najbolj je prizadel kmetaki stan z opisom ležišč kmetijskih otrok. Po njegovem spi 90% naših otrok v smrtdljivih in nesnažnih gnezdih...

Gospod doktor kot izobražen človek lahko spozna, da je napravil s tem kmetu poklon, ki mora kmetu res zadeti. Že Koseški je izrekel: Kdor zaničuje se sam, podlega je tujevi petli. Ni ni čudno, da nas Lahi časte z ušesci in očejimi pastirji ter nas imajo za neizobraženo tolpo. Pravim, ni čudno, če nas kramoli Lah, ko tako govori slovenski inteligenci, ki razširja kmetisko prosveto... Gospod doktor, ali se ne bojite, da vam bodo kmetje pokazali hrbet, ko boste prišli k njim?!

Znam mi je gorenjski kmet, znan mi je Čič in Krasevec in Tržičan, poznam Majerskega kmeta, pa tudi ubogega haloškega vinčarja, pa vam povem po pravi, da nisem naložen še na otroka, ki bi spal v takem smrtdljivem gnezdu kakor vi trdite. Kot izobraženec se vam po posebej zahvalim za poklon, ki ste ga dali naši inteligenci in našemu delu!

Pojdite po naših vaseh, pa boste videli prosvetne domove in prosvetne knjižnice, hranilnice in zadrage, gasilna in humanitarna društva, higijske razstave, gospodinske tečaje, kmetijske nadaljevalne šole itd. in vas bo golozelo sram, da ste tako govorili... Prepričan sem, da ste to izrekli nepremišljeno in v hitrici, ker drugače bi se morala celokupna država dvigniti proti vam. Slovenski kmet je zadnjih 5 let silno napredoval in do napredka mu je s takim delom in postrkovatno pomagala duhovščina in dobro učiteljstvo.

Kako se dela za kmetisko kulturo, boste pa videli na deželi, saj hodite vedno okoli. Pridite k meni, pokazal vam bom napredek slovenske vasi, obiskala boste vso veliko farno sedemdeset občin, pet tisoč duš, pa ne boste dobila nobenega otroka, ki bi spal v »gnezdu«. — Pedeželski župnik. (Moje ime vam je na razpolago v uredništvu.)

Kamnik

Kaj bo z našo pošto? Naše mesto se pripravlja letos na vso moč za tujsko sezono — tozadevno je bila 29. marca anketa o tujem prometu, o kateri je »Slovenec« že poročal in med drugim tudi o naši pošti. Pribiti moramo, da sedanjih lokali poštne urada nikakor ne odgovarjajo. Za vse: čakalnico, telefonsko govorilnico, blagajno, paketno pošto, ekspedicijsko itd. je samo ena soba. V njej posluje deset oseb. V Kamniku pa je narasel promet na 10.000 enot. — Vse to gotovo ni v čast našemu kraju, posebno kot letovišču, in skrajni čas je, da dobi poštni urad primerne lokale ali celo stavbo. Priporočamo, da ima mestna občina prav primerno stavbišče na razpolago za gradbo poštne urada. — Popravljamo pa resnici na ljubo, da se dostavlja pošta takole: mesto s predmestji prejme trikrat na dan pošto na dom. Petrovo, Bakovnik, Duplica, Šmarca, Podgorje enkrat na dan. Stranje, Mekinje, Nevle in Tunjice trikrat na teden; ne pa dvakrat kakor je pisal eden ljubljanskih dnevnikov. Prav bi bilo, da bi tudi Mekinje in Nevle ter še Stranje dobivale pošto vsak dan, posebno v času tujske sezone, ker so v teh krajih nastanjeni tudi letoviščarji, ki dobivajo le vsak drugi dan pošto, dasi so oddaljeni le četrte ure. — Ker se je v časopisih pisalo o naših poštah razmerah, posebno kar se tiče poštne lokalitve — je lastnica zato poštenu uradu lokale odpovedala in sicer se mora poštni urad 1. avgusta izseliti. — Kaj bo sedaj? Druhim primerih lokalitve ta čas ne bo mogoče najti. — zgradbe novih ni tako kmalu pričakovati in tako se zna naša pošta o tujski sezoni znajti na cesti!

Pozor! Pozor!

II. ZVEZEK

dr. M. Opekove

KNJIGE POSTAVE

izide 1. maja

Obseg isti kakor v I. zvezku.

Cena ista. — Naroča se v

prodajalni H. Ničmanovi,

Kopitarjeva ulica / Ljubljana.

Kulturni obzornik

Nove črnuške orgle

Za veliko noč smo jih dobili, in prvo, kar so nam po procesiji zaigrale, je bila veličastna velikončna aelujia, ki je v mnogih, širokih akordih po cerkvi valovala in se zaganjala, da se nam je zdelo, kakor da vsa cerkev plava po ogromnem glasovnem valovju. — Pretekli teden so jih prišli strokovnjaki preiskovati: magr. Premrl kot načelnik škofijske cerkvene glasbene komisije, in P. Hugolin Sattner in dr. Kimovec kot člana. Pridrži, sta se jim še vojaški višji kapelnik dr. Cerin kot bivši dunajski dvorni organist in šentvitski profesor Tome. Po podrobnem pregledovanju posameznih registrov, različnih zvez (kombinacij) in celote kar take, so izjavljali, da so orgle prvovrsten umotvor, pa naj že gledamo njihovo točno odgovarjanje ali sijajni glas in prečudno lepoto, očarujočo prelest posameznih spremenov (registrov). V orglah imamo zastopane vse poglavitne vrste registrov: od nežnega, kot dete rahlo božajočega dolce (sladek) do mogočnega, kar skoro ropotajoče trobentajoče trombe; od tiho, kot večerni veter v listih tajno šelesteče vox coelestis (nebeskega glasu) do široko, polno se razmahujočega principala (gospodarja, načelnika); od pokritega, temno v se godrnajočega burdona (debelega čmrlja) do žive, skokonožne prepihujoče flave (flauto traverse, pastirske piščali), ki ima, če se sme po svoji naravi razvijati, najrajši venomer vse štiri v zraku; od mehko se ovijajočega salicionala (vrbove piščali) do izdatno popoprane četrtovrstne miksture (mešanice) itd. itd. Pa rajši kar celotni načrt (dispozicijo) napišimo. Na I. manualu pojo: 1. principal 8', 2. burdon 8', 3. koncertna viola 8', 4. salicional 8', 5. oktava 4', 6. flauto traverso 4', 7. mikstura 2% (četrtovrstna) in 8. tromba 8'; na II. man.: 9. violinski principal 8', 10. harmonična

Kaj bo danes

Drama: Zaprla.

Opera: »Luiza«. V naslovni vlogi gospa Zlata Gjurgjenac-Gavella, Red E.

Nočno službo imajo danes lekarne: mr. Bahovec, Kongresni trg 5; mr. Ustar, Sv. Petra cesta 78; mr. Hočevar, Šiška.

Novi policijski upravnik v Ljubljani. Dosedanji upravnik policije v Mariboru g. Vekoslav Kerševan je prišel v Ljubljano v nedeljo z vlakom ob pol 6 zvečer. Na kolodvoru ga je pričakovalo skoraj vse uradništvo ljubljanske policije. Včeraj dopoldne in popoldne je g. Kerševan prevzemal posle od dosedanjega upravnika ljubljanske policije banskega inspektorja g. dr. Guštinca. G. Kerševan je včeraj tudi že obiskal in pregledal vse urade ljubljanske policije, kar mu je bilo toliko lažje, ker pozna že ves stroj tukajšnjega policijskega aparata in osebno tudi že vse referente.

Pastoralna konferenca za meso Ljubljano bo v sredo, 29. aprila ob 4 popoldne v duhovskem semenišču.

Praznik bl. Janeza Boska na Rakovniku je v nedeljo lepo izpadel. Dasi ravno je dan godovanja vpeljala sv. Cerkev za salezijansko družbo šele pred enim letom, vendar je udeležba tega dne pokazala, kako si je bl. Janez Bosko pridobil sren. Pozornost je vzbudil domači mešan zbor dečkov, ki je s posebno vneto in natančnostjo izvajal Foersteljevo mašo »In honorem sanctae Ceciliae«. Krasen popoldanski cerkveni govor stolnega župnika g. dr. Klinarja je navdušil poslušalce za čudenje in posuenje velikega vzgojitelja mladine. Za prosveto in zabavo je služila večerna prireditev s petjem, deklamacijami in godbo, kakor tudi veselogra: »Kdor išče, najde«, ki so jo uprizorili dijaki zavoda. Praznik so obhajali tudi vsi drugi salezijanski zavodi, posebno slovesno v Zagrebu v veličastnem svetišču Jezusovega Srca.

Občni zbor Stavbne zadruge »Akademski dom«, r. z. z. o. z. se bo vršil 8. maja t. l. ob pol šestih popoldne v prostorih »Akademškega doma«. Dnevni red: 1. Poročilo načelstva. 2. Odobritev računskega zaključka za l. 1930. 3. Volitev načelstva. 4. Čitanje revizijskega poročila. 5. Slučajnosti. — Vabimo člane, da se običnega zbora udeležijo. — Načelstvo.

Slovanski klub ima svoj redni občni zbor dne 8. maja 1931 ob 18 v prostorih SKA Starešinska, Miklošičeva c. 7 prtlj., z običnim dnevnim redom. — Odbor.

Srednjoslovska organizacija »Zare na drži, klas. gimnaziji v Ljubljani priredi dne 4. maja ob 8 zvečer v opnem gledališču Fonvizinovo komedijo »Miljenček«. Dijaki klasične gimnazije so se že večkrat, lahko rečemo, postavili s svojimi dramatičnimi prireditvami in prepričani smo, da letošnja predstava nikakor ne bo zaostajala za prejšnjimi, zlasti še, ker režira stvar g. Bratko Kreft, ki bo vpletel v komedijo svojstvena domisljica in jo bo s tem znatno poživljal. Posebno se nam zdi potrebno, omeniti režijo v smislu konstruktivnega realizma, katerega sledove smo imeli priliko zapaziti že pri »Mercadetu« v režiji dr. Gavella. Prepričani smo, da bo ljubljansko občinstvo tudi to pot vedelo ceniti kulturno vrednost dijaških prireditev in da bo to tudi v polni meri dokazalo s tem, da bo napolnilo hišo.

Industrijske akcijske in druge družbe, zavodi, ustanove in korporacije, banke, hranilnice in podjetja, kakor vse juridične osebe, katerih sedež je v Ljubljani in ki še niso izpolnile za ljudsko štetje lista za poljedelsko gospodarstvo, se vabijo, da se zglašene nemudoma v mestni posvetovalnici, soba šte. 22, kjer dbe tozadevne obrazce, katere je treba izpolniti takoj.

Zeissove tovarne v Jeni. 30. aprila ob 20 bo predaval na tehniki g. Ing. Leo Novak o Zeissovih tovarnah. I. del, ne pa, kot je bilo 26. aprila pomotoma javljeno drugi del. — Akademski klub geodetov v Ljubljani.

Mi ubogi pešci! Prejeli smo: Kar se je pripetilo meni včeraj, se je pajbrž že skoraj vsakega pešca, pa tudi meni se ni pripetilo prvič. Grem ob pol eni čez Karloški most, lepo po hodniku za pešce. Sredi mostu mala luža, taka, da bi jo mogel z obema dlanema pokriti, kdo bi se brigal za to lužo? Pa ti pridrvi od Čišnovarja osebni avto — pljusk! — naravnost čez lužico. V trenutku sem bil pobrigan od čevljev, po hlačah in po črnem površniku, vse je bilo pokrito z velikimi madeži mastnega blata. Se celo na klubok se je prilepil kakor dvadnarski novček velik madež. Avto pa je brzel dalje, v 80 kilometrskem tempu navzdol po Karloški cesti. Tik za njim je vozil drug avto. Sofer je opazil katastrofo, ki se je zgodila z menoj, morda sem se mu zasmilil in je znižal hitrost svojega vozila na 20 km in tako preprečil, da me ni obrizgalo še njegovo vozilo. Vse blaten grem v mesto. Srečujejo me ljudje in se mi posmehujejo, znanci pa me sočutno vprašujejo, če nimam nobene

Ljubljana

krtače. Pripravljeni so mi jo posoditi! Se le po treh urah sem mogel vsaj za silo osnažiti obleko, ostanki madežev pa bodo ostali še nekaj časa v njej. Kaj bi se zgodilo, če bi bil moral iti recimo za prico k poroki ali pa, da bi me morda Zveza industrijev povabila na banket? Kaj naj grem takšen, poln madežev? To se mi sicer ne more pripetiti — ker sem pešec in ne bom nikoli povabljen na tak banket. Ampak tudi meni in našemu sovrpinom je zelo nerodno. Kaj smo pešci res tako izpostavljeni na milost in nemilost brezobzirnih gospodov avtomobilistov? Kje naj si poiščemo zadoščenje, kje odškodnino za izgubo časa, za zamudo pri delu, za zamero, za zasmeh in kje odškodnino za pokvarjeno obleko? Ali smo pešci res samo uboga raja? Morda bi mi mogla odgovoriti na to »Slovenec« pravna posvetovalnica in željno pričakujem odgovora! K.

Površnike, obleke in vsa druga oblačila za gospode in deco nudi v največji izbiri trdha J. Maček, Ljubljana, Aleksandrova cesta 12

Zopet gostilniški pretep. Seveda ni mogla miniti nedelja, da ne bi fantje kje komu posvetili z nočem. V nedeljo še ni bilo tako hudo kakor običajno in poleg ranjenecv iz bitke v Kolodvorski ulici, o kateri je poročal že »Slovenski list«, je bolnišnica danes sprejela še 25 letnega Ivana Jeriho, delavca iz Sostrega pri Ljubljani. Sostrski fantje so se v nedeljo zvečer v neki gostilni stekli in neki G. V. je sunil Jeriho z nočem v desno pleče. Jerihova rana pa k sreči ni nevarna.

Nesreče v Gruberjevem prekopu ni bilo. V nedeljo in včeraj so krožile po Ljubljani vesti,

Otroška prireditev v francoskem krožku. V soboto popoldne se je vršila v Vesni že druga otroška prireditev francoskega krožka v letošnjem letu. Obiskali so jo poleg rednih članov in prijateljev krožka zlasti starši otrok, ki obiskujejo francoski otroški vrtec. Tudi šolska mladina nižjih razredov je bila lepo zastopana. Izredno bogat in pester spored (petje, deklamacije, dialogi, rajanje in recitacije) so posamezne skupine prav gladko in vsestransko zadovoljivo izvršile. Starši so imeli priliko, da vidijo, kako njihovi mladički lepo napredujejo. Podčrtati je treba zlasti dobro in čisto izgovorjavo mladih Francozov in veliko vneto ter koražo, s katero so nastopali. Velike zasluge za lepo in priščno uspešje te otroške prireditve pa imajo gospe, ki postrkovno vodijo otroške tečaje, in sicer ge. Führer, d'Accaro ter Vrečko, ki je naša dirala vse pevske točke. Lahko se ugotovi, da je bila omenjena prireditev med najbolj posreženimi in najpriščnejsimi, ki jih je doslej organiziral tukajšnji izredno agilni in živahno delujoči francoski krožek. Vrli propagatorjem francosko jugoslovanskih zblizovalnih kulturnih teženj v Mariboru naše toplo priznanje.

Z ozirom na Trstenjakovo razstavo je zelo aktualno predavanje, ki ga bo imel jutri zvečer v Ljudski univerzi g. Vekoslav Bučar, odlični poznavalec lužičkih razmer, o tamošnjih Srbih v sedanjosti in preteklosti.

20 kolezarjev nad avtomobilista. Sredi Stritarjeve ulice v poznuri. Trgovskemu potniku L. Petroviču je 20 kolezarjev zaprlo cesto. Med njimi je bil celo bojevilec, ki je šel nad Petroviča s topim predmetom dvakrat po glavi. Potem se je iz ozadja stvorilo še drugo nevarno bitje in treščilo šoferja nekajkrat s palico po glavi, da je moral iskati zdravniško pomoč. Kolezarje je pobrala noč. Jadrnec njih poleta pa ni mogla zabrisati sledov. V Stritarjevi se je spočelo, v Marijini 13 se bo končalo.

6353 dinarjev pričam se je izplačalo ob priliki procesa proti Resnikovim morilecem.

K veliki poveljbi 230.000 dinarjev, o čemer je poročal včerajšnji Slov. list, poročamo naknadno: Milan P. priznava primanjkljaj 180.000 dinarjev, izgovarja pa se, da je uporabil ta denar, ker je prodajal blago po nižjih cenah kakor so bile v smislu kartela in ker je moral plačevati »bakšise«.

Ni vse zlato, kar se sveti. Potikal se je po mariborski okolici možanec in prodajal prstančke, uhankce, ogrlice, verižice in obeske, pristno železne in kovinske, za najbistejše zlato. Pa so možanec na sled prišli ter ga s prepeljavo v Ključavničarsko 2. užugali.

Pobrezje je naraslo za 65%. Včeraj se je zaključilo ljudsko štetje v Pobrezju. Prebivalcev je 3065. Od teh 1945 moških in 2030 ženskih. Slovencev je 3788, Nemcev pa 99. Narastek: 65%.

Ljudski oder. V četrtek ob običajni uri sestanke. Vážno. Vsi!

Gostje pridejo. Solograški sportni klub Atletik gostuje v soboto in nedeljo v Mariboru in

Učinkovita zaščita

proti vnetju v vratu in prehladu:

Panfilavin-pastile

da se je v nedeljo zjutraj ponesrečil v Gruberjevem prekopu neki človek. Informirali smo se o tem in zvedeli, da nesreče v Gruberjevem prekopu sploh ni bilo, temveč, da se je v bližini »Spice« odtrgal čola in po Gruberjevem prekopu ušel dvema svojima lastnikoma. Čola se je ustavil ob stebru Karlovskega mostu, kjer so ga polegili na asfalu. To je bila vsa »nesreča« v Gruberjevem prekopu.

Dve tatvini. Trgovčeva žena Antonija Skopek, stanujoča v Askerčevi ulici 5, je prijavila policiji, da ji je nekdo ukradel v nedeljo zvečer z dvorišča majhen otroški voziček, s lakršnim so igravo otroci. Voziček je bil vreden 600 Din. So sedje so ji povedali, da so videli na Emonski cesti neko 10 letno deklico, ki je peljala pred seboj tak voziček. Obenem so videli tudi nekega človeka, ki je skočil v nedeljo zvečer z dvorišča preko ograje na cesto. Najbrže je ta možki ukradel voziček in ga izročil deklici, ki sama ne bi mogla čez ograjo. — Ljubljanska kriminaliteta je obogatele zadnje dni, kakor se zdi, za novo vrsto tatvin. Ponovno se je namreč že pripetil slučaj, da so tatovi ukradli z avtomobila rezervno kolo. Zadnja taka tatvina se je pripetila tovarniškemu ravnatelju Juliju Dinerju iz Zagreba. Temu je bilo iz neke ljubljanske garaže ukradeno rezervno kolo znamke »Firestone« vredno 1200 Din.

Tvrška M. Tišar prosi vlijudno cenjene odjemalce, da se za časa renoviranja Selenburgove ulice poslužujejo glede naročil telefonske šte. 2934 ali pa po podružnici na Sv. Petra cesti 26. Vsa telefonska naročila se dostavljajo takoj in točno v urade ali na dom.

Maribor

sicer prvi dan za Mariborci, drugi dan pa z Rapidovi.

Mariborska opereta. Drevi gostuje v »Car-daški kneginji« Marica Lebojeva kot Silva. — V kratkem bo premijera Szirmajevoga »Kavalerja Miska«.

Ena najstarejših Mariborčank preminula. V visoki starosti 96 let je preminula soproga krojaškega mojstra Terezija Sodin, Orožnova 9. Pokojnica je bila blaga krščanska žena in članica raznih katoliških organizacij. Bodi ji ohranjen časten spomin! Pogreb bo jutri ob 16 iz mrtvašnice na mestno pokopališče.

Otvoritveno kolesarsko dirko je priredilo v nedeljo kolesarsko društvo »Edelweiss« na progi Tezno—Poljskava. Na cilj so dospeli v sledečem vrstnem redu: Ledinec, Lah, Smeh, Metzl, Seidler, Nass in Weinbandler. Dirkalno vodstvo s priljubljenim restavrateljem Hirkwidlom na čelu je svojo nalogo rešilo v odličnem smislu.

Ptuj

Koliko je ljudi v Ptaju? To vprašanje je sedaj po opravljenem ljudskem štetju že rešeno. Dne 1. aprila je bilo v ptajskem avtonomnem mestu 4261 oseb; 2040 moških in 2221 žensk. Jugoslovanska narodnost ima 3843 številk, nemška 308, madžarska 2 in razni 10. Katolikov je 4117, pravoslavnih 45, evangeličanov 63, židov 23, raznim drugim verstvom pripada 13 mešanov.

Iz kronike mestne župnije. Prejšnji teden so pokopali po vsej priliki najstarejšega človeka v Ptaju. Bila je to Cerče Marija, ki se je rodila leta 1840. — Zalostna smrt je zadela Fras Julijano iz Polensaka. Umrla je v bolnišnici na porodu dvojčkov. Mrtva sta tudi oba otroka. — Trgovčev sin g. dr. Maksimilijan Slavič, dipl. trg., so je poročil z gldno Irmgard Hilčerjevo iz Češkoslovaške.

Nesgode. 30 letni čevljarski pomočnik Arnuš Martin iz Krčevine, ki pa je bil trenutno brez dela, je v soboto metal krmo s hleva, iz dobre volje. Le stva se je zlomila in Arnuš je oblezel na tleh z zlomljeno roko. — Nesreča to pot ni pobivala tudi med najmlajšimi. Šele 8 mesecev ima Ivan Mežnarč iz Zabovcev, pa si je zlomil nogo, ker se je neki drugi otrok naslonil nanj. — Anton Predikaka iz Sv. Lovrenca pa si je zlomil roko. Ni bilo pravega nadzorstva, ker so mater prav isti dan pripeljali iz bolnišnice. Pri slamozeznici je nekako zavrel, pa so bili dvehletnemu otroku zmečkani prsti in dlan.

Novi občinski odbornik je g. dr. Mrgole Matija. V mestni občinski odbor je imenovan namesto odstopivšega veletrgovca Franca Lenarta.

Pri zadnjem požaru v Ornogovem skladišču so je bilo treba zahvaliti edino mirnemu vremenu, da ogenj ni uničil tudi velike kasarne v sosesčini in ostalega bližnjega kompleksa. V bodoče se sprjo varnosti pred požarom ne bo več dovolilo postaviti nobene lesene stavbe sredi mesta. Glede lažjega alarmiranja ob podobnih prilikah bodo gasilci na svojih stanovanjih dobili zvonce.

Prehrana po novih zdravstvenih načelih

Dr. Med. M. Bircher-Benner — Stefanija Humeč.

O prehrani se pogovarjajo gospodinjje in starejši ljudje, ki čutijo, da jim organizem slabi ter postajajo libirni v bojazni, da svoje prebave ne obremene. Na splošno pa o tem gotovo bistvenem predmetu našega telesnega življenja sploh ne vodimo računov, zanašajo se na tisočletne izkušnje, pa vendar ne zavedajo se, da je v tisočletjih tudi prehrana doživela temeljite spremembe. Kakor ugotavljajo zlasti v poslednjem času zdravniki in znanstveniki, je v svojem razvoju človeška prehrana hodila v napačno smer, kar dokazujejo preiskave raznih obolenj človeškega organizma.

V poslednjem času so se torej kar trumoma pojavile razne teorije o prehrani, razni sistemi in razne šole. Kar pa gotovo spada med najpomembnejša odkritja moderne vede o prehrani, je dokazano dejstvo, da beljakovina ne dovaja človeku potrebnih življenjskih energij, marveč vitamini, ki so sicer nedogugane, a iz solne črpane sile, ki se tvorijo v rastlinstvu. Posledica tega odkritja je novo geslo za prehrano: proč z mesom! Presna — sirova — rastlinska hrana naj ga nadomesti, ker vsebuje zlasti v prirodnem stanju mnogo vitaminov. Slovenec je novi nauk o prehrani oznanila naslanjaje se na izkušnje teoretskega in praktičnega značaja švicarskega zdravnika M. Bircher-Bennerja, znana pisatelja gospodinskega slova Stefanija Humeč, katere spisi so zlasti v »Mladiki« zbudili splošno pozornost.

Njena knjiga, ki je pravičar izšla v založbi Jugoslovanske knjigarnice v Ljubljani, predstavlja torej prvi poskus seznanitve našega ljudstva s sodobnimi načeli prehrane. Zato vsebuje najprej kratke in jednat predgovor, v katerem se ta dejstva ugotavljajo, dalje etisnjeno, a jasno in temeljito razlago teoretične plati novodobnih načel prehrane. Toda knjiga, kj jo je izdala Stefanija Humeč,

ni le teoretično delo, marveč hoče biti v glavnem praktično. Zato vsebuje splošna navodila za pripravljanje organizmu ustrezajoče hrane, potem pa 323 zapisov (receptov), ki bodo služili gospodinjji in kuharici. Navodila za peko kruha iz debele moke s kvasom in brez kvasa dopolnjujejo ta praktična del knjige, ki zavzema po pravici največ prostora. — Kot dodatek sledi jedilniki za vse mesece v letu, in sicer preprosti jedilniki, obširnejši s pičlo presno zelenjadjjo ter obširnejši jedilniki z obilno presno zelenjadjjo.

O presni (nekuhani) hrani vsebuje knjiga posebno poglavje, napisano tesno po vsebini dr. M. Bircher-Bennerja: po uvodnih opombah, ki so jako zanimive in poučne, so poslej na načini priprave presne hrane v dveh delih: presna sadna jedila ter presna zelenjadna jedila. Naposled zaključujejo knjigo jedilniki za obede iz presnih jedil.

Nedvomno pomeni ta knjiga pri nas velicopmembo odkritje. Predočuje nam marsikdaj neznan povode raznih bolezni ter nas uči, kako si resnično ohranimo zdravje, moč za delo ter si zagotovimo dolgo življenje. Odveč je poudarjati splošno koristnost tega dela in moramo biti prireditelji zares hvaležni zanj.

Pa tudi ako bi se kdo ne mogel odločiti, da prekine z dosedanjim načinom prehrane, bo našel v knjigi Stefanija Humeč obilo pobud za izboljšanje svoje prehrane, njegove izkušnje za pripravljanje jedil bodo bogatejše in pestrejšje.

Delce je vredno čitanja ne le v krogih gospodinj, marveč tudi v splošnem utegne slederčnu človeku, ki se bo ob njem pomudil, odpreti oči v marsikaterem pogledu.

Knjiga je tiskana okusno na finem papirju, vezana v platno ter krasno opremljena. Obsega 224 strani in nekaj slik ter velja le Din 40 vezana, Din 30 broširana.

Sadjarji v Maribor!

Sadjarjsko in vrtnarsko društvo za dravsko bano-
novino priredilo letos v Mariboru svoj običajni občni
zbor, s katerim združuje tudi sestanek drevesničarjev
in svoj prvi sadjarjski kongres. Vse te prireditve se
bodo vršile v Mariboru od 2. do 4. maja po slede-
čem sporedu:

1. V soboto 2. maja sestanek drevesničarjev v
hotelu »Orel«. Začetek ob 10. Obravnava se bodo
važna vprašanja glede odgoje in prodaje sadnega
naraščaja: drevesno deblo, debelotvorci, kakovost
drevesničarskih pridelkov, cene itd. Sestanek je
vzven zlasti za drevesničarje, dobrodošli pa tudi
praktični sadjarji. — Popoldne izlet v Kamnico in
ogled drevesnice bratov Dolinškov.

2. V nedeljo 3. maja redni letni občni zbor
Sadjarjskega in vrtnarskega društva v veliki kazi-
ni dvorani na Slomškovem trgu (poleg stolnice).

Začetek ob 13. Važna točka dnevnega reda je skle-
panje o združitvi »Sadjarja in vrtnarja« s »Kmeto-
valcem«. — Po zaključku skupen ogled vrtarske in
sadjarjske šole.

3. V ponedeljek 4. maja prvi sadjarjski kongres
v isti dvorani. Začetek ob 8. Dnevni red: Razpra-
va o sadni kupčiji, o zatiranju sadnih zajedavcev,
eredstva za zatiranje, vprašanje obveznega zatira-
nja, predlogi drevesničarskega odseka. — Po za-
ključku izlet v St. Ilj pri Mariboru. Ogled velikih
sadevnjakov gg. bratov Katalinčev, Petra Miovčiča,
Ivana Baumana, Karla Dimnika i. dr.

Z ozirom na veliko važnost sadjarstva v na-
šem narodnem gospodarstvu je želeli, da se teh pri-
reditve sadjarji udeležijo v čim večjem številu. Po-
bude, ki jih bodo dobili pri obravnavah, in zanimi-
vosti, ki jih bodo videli na izletih, bodo gotovo od-
tehtale stroške in trud.

BILANCA DRŽ. HIPOTEKARNE BANKE

Iz bilance Dr. hip. banke za 31. marec 1931
posnemamo te podatke (v oklepajih bilanca za
dne 28. februarja 1931): Aktivna: blagajna 41,3
(34,6), Nar. banka in Poštna hranilnica 183,7
(270,2), posojila: hipotekarna 2.276,5 (2.276,4), ko-
munalna 482,1 (476,0), vodnim zadrugam 75,5
(75,7), menično-hipotekarna 48,7 (43,9), lombardna
95,2 (95,2), menice domače 91,2 (93,0), nepremi-
nine 80,05 (78,2), tek. račun fin. ministrstva 25,8
25,8 (—), po drž. posojilu iz 1929 in 1930 98,1
(89,0), časno posojilo fin. ministrstvu 113,4
(123,5), akt. tek. računi 68,75 (56,2), efekti 129,0
(127,9), efekti fondov 58,4 (56,2), razna aktiva
128,4 (121,1), kavcije, garancije itd. 241,1 (165,8);
pasiva: samostojni fond 74,4 (73,3), fond in glav-
nice javnih ustanov 1.631,9 (1.637,3), zasebne glav-
nice in vloge 58,90 (57,59), rez. fond 56,6 (56,6),
amort. fond 10,5 (10,5), založnice in obveznice 48,8
(69,7), tek. posebni račun fin. min. 30,8 (55,3),
depozit fin. min. za anuiteto po pogodbi za 1929
44,5 (44,5), tek. račun družbe »Battignolles« iz Pa-
riza 98,1 (89,0), pas. tek. računi 803,0 (335,9), razna
pasiva 164,7 (151,4).

Pregledna slika bilance je naslednja (vse v
milij. Din):

	28. 2.	31. 3.
gotovina in naložbe	801,8	225,0
posojila	2.967,7	2.978,2
tuz. tuja posojila	2.286,3	2.205,3
inoz. tuja sredstva	681,3	772,9

IZKAZ O STANJU NARODNE BANKE

z dne 22. aprila 1931. (Vse v milij. Din, v oklepaj-
ih razlika v primeri z izkazom dne 15. aprila.)
Aktiva: zlato in devize 209,3 (+ 5,9), tečajna raz-
lika 376,8 (—2,0), posojila: menična 1.216,9, lom-
bardna 183,3, skupaj 1.400,3 (+3,1); pasiva: ban-
kovec v obkolu 4.583,4 (—102,2), dr. terjatve 107,9
(+57,2), obveznosti: žiro 446,0, razni računi 417,3,
skupaj 1.063,3 (+52,3); ostale postavke neizpre-
menjene.

Za ločene ali skupne zbiranje? V nedeljo se je
vršil občni zbor Obrtniškega društva v Ljubljani.
Zanimivo je, da je bil po prav živahni debati izvo-
ljen za predsednika ponovno g. Rebek, za podpred-
sednika pa g. Pičman. Kakor piše »Slovenski Na-
rod«, je bila dosežena popolna sprava. Pripominja-
mo, da bi bilo dobro vedeti, če se ta sprava nanaša
tudi na stališče glede ustroja zbornice. Ali je g. Re-
bek pristal na tezo g. Pičmana, ali pa g. Pičman na
tezo g. Rebeka?

Zdržene papirnice Vevče, Gorice in Med-
vode, d. d. v Ljubljani, so imele dne 27. aprila svoj
redni občni zbor, na katerem se je odobril računski
zaključek za minulo poslovno leto in prireditelji pre-
logu upravnega sveta na 8% dividendo. Kuponi
družinskih delnic št. 11 se bodo torej vnovič po-
čeli s 1. majem 1931 z 8 Din pri Ljubljanski kre-
ditni banki in pri njeni podružnici v Za-
grebu.

Vpisi v trg. register. Zdravil Franc, trgovec
z lesom in ogeljem na delu, Dolga vas pri Kočevju;
Matko Zalar, trgovina z lesom, Soštanj; Alojz Zu-
pane, trgovina z lesom in gozd. pridelki, Zgornji
Dolje.

Vpisi v zadrčni register. Strojna zadruga v
Sikolah, r. z. z o. z. (načelnik Trško Franc, pos. v
Sikolah); Živnorojska zadruga v Stični, r. z. z o. z.
(načelnik Mestnik Jožef, pos. v Stični).

Potrjena poravnava. Kohlenbrandt Marija,
trgovka in poselstnica v Črni pri Prevaljah za 60%.

Mlekarska zadruga na Vrhniki. V nedeljo dne
19. aprila se je vršil v prostorih Rokodelskega do-
ma na Vrhniki občni zbor Zadrugne mlekarske na
Vrhniki. Članov ima zadruga 604 in je preteklo leto
med svoje člane razdelila za mleko 1.900.000 Din.
Mleko je plačevalo po 1,50—2,40 Din za liter. De-
narnega prometa je bilo v letu 1930 8,8 milij. Din.
Ker je dosedanjí načelnik odstopil, je bil na ob-
čnem zboru izvoljen za mnogoletni načelnik Tršar

Franc, posestnik na Vrhniki načelnikom mlekarske
zadruge, njegovemu namestniku pa Zitko Jakob.
posestnik iz Verda. V nadzorstveni odbor sta bila
novo izvoljena Bradeček, pos. v Vel. Ligojni in
Vrhovec, pos. na Drenovem griču. Občnega zbora
se je udeležilo nad 200 članov. Gotovo bi pa bila
udeležba mnogo številnejša, če bi ravno isti dan in
isto uro ne razpredajali dvoje posestev na prostvo-
ljni dražbi. Potek debate na občnem zboru je bil
precej buren in oster. V sedanjem načelnstvu in
nadzorstvu imajo skoraj vse vasi vrhniske občine
svoje zastopnike. Le kraja Breg in Vas trga Vr-
nike nimata nobenega. Predstojništvo sestoji iz treh
članov, kar je pa premalo za tako veliko in obširno
zadrugo. Zato svetujejo nekateri predstojstvu, da
na prihodnjem občnem zboru stavi spremembo prav-
il mesto treh vsaj pet, če ne sedem članov pre-
dostojništva.

Borza

Dne 27. aprila 1931.

Denar

Devizni tečaji so danes ostali v glavnem neiz-
premenjeni. Prometa je bilo manj, največ ga je pa
bilo še v devizi burza. Vse zaključene devize je
dala Narodna banka.

Ljubljana. (V oklepajih zaključni tečaji.) Am-
sterdam 228,50 bl., Berlin 1352,50—1355,50 (1354),
Bruselj 790,80 bl., Budimpešta 991,24 bl., Curih
1093,80—1096,80 (1095,30), Dunaj 798,07—801,07
(799,57), London 275,95—276,75 (276,35), Newyork
56,745 bl., Pariz 221,27—223,27 (222,27), Praga 168
—168,80 (168,40), Trst 297,55—297,70.

Zagreb. Amsterdam 228,50 bl., Dunaj 798,07
—801,07, Berlin 1352,50—1355,50, Bruselj 790,80 bl.,
Budimpešta 989,74—992,74, London 275,95—276,75,
Milan 296,612—298,612, Newyork 56,645—56,845,
Pariz 221,10—223,10, Praga 168—168,80, Curih
1093,80—1096,80.

Skupni promet brez kompenzacij 4,9 milij.

Belgrad. Berlin 1352,50—1355,50, Budimpešta
989,74—992,74, Curih 1093,80—1096,80, Dunaj 778,07
—801,07, London 275,95—276,75, Newyork 56,6450
—56,8450, Pariz 221,27—223,27, Praga 168—168,80,
Trst 296,55—298,55, Bukarešt 33,77—34,27, Stock-
holm 1521—1525.

Curih. Belgrad 9,18125, Pariz 20,2925, Lon-
don 25,22875, Newyork 51,8935, Bruselj 72,20, Milan
27,1825, Madrid 52,25, Amsterdam 208,575, Berlin
123,04, Dunaj 73,01, Stockholm 139,05, Oslo 138,95,
Kopenhagen 138,95, Sofija 3,76, Praga 15,37, Var-
šava 58,20, Budimpešta 20,50, Alene 6,75, Carigrad
2,4625, Bukarešta 3,08875, Helsingfors 13,05.

Vrednostni papirji

Tendenca za državne papirje je bila danes sla-
bejša in so tečaji večinoma popustili. Tudi prometa
je bilo manj, kajti zagrebška borza beleži zaključke
samo v vojni škodi in v Blerovih dolarskih papirjih.
Tržišče bančnih delnic je ostalo v glavnem neizpre-
menjeno. Zaključena je bila Union-banka po neiz-
premenjenem tečaju 174, oslabela pa je Zemaljska,
ki je bila zaključena po 140, kakor tudi Jugo-banka,
ki je bila zaključena po 74 in 75. Industrijski papirji
beležijo zaključke pri Guttmanu po čvrstem tečaju
129, dočim je osišeška Sečerana ostala neizpreme-
njena. Med paroplovnimi družbami je bila čvrsta
Dubrovačka, ki je bila zaključena po 385, slabšeja
pa je bila Oceanica, ki je bila zaključena po 200.

Ljubljana. 8% Bler. pos. 94,50 bl., 7% Bler.
pos. 83,75 bl., Celjska 150 den., Ljublj. kred. 120 d.,
Prašteditona 920 den., Kred. zavod 160—170, Vevče
128 den., Stavbna 40 den., Kranj. ind. zaklj. 338, Ru-
še 220 den.

Zagreb. Drž. pap.: 7% inv. pos. 88,25—88,75,
agrarni 51,50—52,50, vojna škoda ar. 426—426,50
(426—426,50), kasa 426—426,50 (426,50), 5. 425 den.,
12. 426—428, 8% Bler. pos. 93,25—94 (93,50), 7%
Bler. pos. 83,25—84,75 (83,75—83,50), 83,25), 7%
pos. Drž. hip. banke 84—85,25, 6% begl. obv. 67,75
—68,50, Pos. mesta Zagreba 72 bl., Tobak. srečke
25 bl., Srečke Rdeč. križa 38 den. Bančne delnice:
Ravna gora 72,50 den., Hrvatska 50—60, Katolička

33 den., Poljo 52 den., Union 174—176 (174), Jugo
73—74 (73, 74), Lj. kred. 120 den., Narodna 7850—
7950, Obrtna 36 den., Prašteditona 925—945, Etno
118 den., Srbska 187—190, Zemaljska 140—142 (140),
Industrijske delnice: Nar. sum. 25 den., Guttman
128—130 (129), Slavonija 200 den., Danica 90 bl.,
Drava 235—237, Sečerana Osjek 295—300 (295),
Osl. ljev. 215 den., Brod. vag. 62 den., Union 70—80,
Vevče 128 den., Isis 45—50, Ragusa 382,50—390
(385), Oceanica 195—202 (200), Jadr. plov. 325 den.,
Trboveljska 305—310.

Belgrad. Narodna banka 7850, 7% inv. pos.
87,50, agrarni 51—52, vojna škoda 426,50—427, 6%
begl. obv. 67,75—68,25, 8% Bler. pos. 93—95,50, 7%
Bler. pos. 83,50, 7% pos. Drž. hip. banke 85,25.

Dunaj. Podon.-savsko-jadr. 88,80, Wiener
Bankverein 16,05, Creditanstalt 45,50, Escompteges.
159,05, Guttman 15,35, Alpine 18,65, Rima Murany
49,50.

Žitni trg

Na današnjem žitnem trgu je bila tendenca
čvrsta in so cene pšenice in koruze ponovno na-
rastle. Tako so zahtevali za gornjeobalno blago
177,50, za Srbobran 175 in banatsko blago 172,50.
Za koruzo so zahtevali 107,50, paritela Indijia.
Ostali predmeti so bili neizpremenjeni. Zunanja tr-
žišča javljajo slabo tendenco.

Novi Sad. Vse neizpremenjeno. Promet: 10 va-
gonov pšenice, 1 vagon ječmena, 25 vagonov koro-
ze, 11 vagonov moke. Tendence neizpremenjena.

Budimpešta. Tendence neenotna. Promet ži-
vahnejši. Pšenica maj 15,50—15,56, zaklj. 15,53—
15,54, junij 15,45—15,52, zaklj. 15,40—15,47, rž maj
14,10, zaklj. 13,98—14, koruza maj 13,59—13,74, za-
ključek 13,60—13,62, julij 13,90—14,06, zaklj. 13,98—
13,99, tranz. maj 10,95—11, zaklj. 10,85—10,90, julij
11,30—11,40, zaklj. 11,25—11,35.

Les

Na ljubljanski borzi sta bila zaključena 2 va-
gona oglja. Tendence za les je neizpremenjeno
mlačna. Nadalje je bilo ekskutivno prodanih 12 va-
gonov desk in plohov (ca. 350 kub. metrov jelovega
in smrekovega rezanega lesa). Cena je bila za sko-
rete 12 mm za 1 m³ 240 Din, deske in plohi 17—66
mm za 1 m³ 185 Din.

Živina

Dunajski goveji sejem. (Poročilo trdnice Edv.
Saborsky & Co., Dunaj.) Na trg je bilo pripeljanih
2752 goved. Iz Jugoslavije 200. Cene: volpi najboljši
1,70, I. 1,25—1,50, II. 1,10—1,20, III. 0,90—1, krave
I. 0,85—1, II. 0,75—0,80, bik 0,85—1,05, klavna ži-
vina 0,50—0,70. Tendence zelo mlačna. Cene so v
splošnem padle za 10 do 15 grošev.

Jajca

Cena, ki je sicer od našega zadnjega poročila
poskočila na Din 0,675, je zopet padla na Din 0,60,
ker je produkcija povsod dosegla višek. Italija, naš
najvažnejši odjemalec, ki je v zadnjem času mnogo
lasnega blaga izvažala v Nemčijo in je vsled tega
za lastni konzum rabila naše blago, je postala na-
enkrat mirnejša, ker Nemčija vsled lastne velike
produkcije ne more več toliko italijanskega blaga
uvažati. — Sv. Jurij ob juž. žel., dne 25. aprila 1931.

Nedeljski sport

Letošnja pomlad je prinesla prijateljem nogo-
meta že marsikatero razočaranje. Edina uteha vseh
je nov način tekmovanja po ligah, vendar so pri-
stasi naših klubov bili v skrbah, kako se bodo za-
stojniki držali. In ravno lahka naloga zastopati
alovski nogomet, proti najmočnejšim klubom v
državi. Zadnja nedelja je pa pokazala, da ne bo
šlo ravno tako težko. Najmočnejši klub Zagreba, ki
je prišel ogledat razmere v Ljubljani, v prvi vrsti
seveda, da vidi kako močno je moštvo Ilirije. Oka-
sili so moč naših nogometašev. Odsli so v Zagreb
poraženi. Rezultat 2 : 0, ki ga je dosegla Ilirija,
sicer ni visok, toda kdor je videl igro, ta bo pri-
znal, da je Gradjanski lahko srečen, da ni dobil
več golov. Slaba in predvsem neenergična igra
napada Ilirije ni znala izkoristiti dosti zrelih situ-
acij. Ako bi imelo moštvo Gradjanskega le polo-
vico toliko prilik za strel, bi prejela Ilirija naj-
manj 5 golov. Lepa je zmaga, toda pri naših igral-
cih smo opazili toliko napak, da bo treba še res-
nega treniranja za uspešne nastope tudi v Zagrebu.

Rehabilitacijo našega nogometa naoram za-
grebskemu so vsi sportniki Slovenije težko priča-
kovali. Posamezni igralci Ilirije so prejeli pisma,
v katerih jih bodre prijatelji nogometa, kajti za-
grebski listi niso prinašali ravno laskavih poročil
o našem nogometu. Najbolj značilno je pismo iz
Celja. V tem pismu pozivajo tamošnji sportniki, da
moralo igralci Ilirije zmagati in dokazati kako ne-
upravičeno se blati naš sport v zagrebških listih.
To se je našim nogometašem posrečilo. Ta zmaga
je dvignila samozavest naših igralcev. Tako Ilirija
kakor Primorje, imata lepe izgleda, ako bosta na-
stopala z elanom, kakor smo ga videli v zadnjih
nastopih.

Od prvenstvenih tekem bi predvsem omenili
odločilno tekmo za prvo mesto v prvem razredu.

Kajti po izločenju Ilirije in Primorja so imeli drug
klub priložnost, da si pribore naslov prvaka Ljub-
ljane. To mesto bi predvsem zaslužil Hermes, ven-
dar mu je trimesečna prepoved igre prešla jesen,
odzvela precej točk. Imel bi upanje na prvo mesto
le, ako bi Gradjanka zmaga ali pa igrala neodločno.
Po zmagi Svobode nad Gradjako s 5 : 1 je pa že
danes Svoboda prvak Ljubljane. V tekmi za pr-
venstvo Slovenije bo igrala Svoboda najbrže z Ma-
riborom.

Od ostalih sportnih dogodkov ne smemo pre-
zreti nastopa rokoborcev v Mariboru. Tamkaj je
težkoatletska sekcija Železničarjev priredila prve-
stveno tekmovanje za prvenstvo Slovenije. Zmaga
so odnesli domačini, ki goje že več let to vrslo
sporta. Dobro so se držali tudi atleti Ilirije, ki so
zasedli drugo mesto v skupni klasifikaciji, pred
zagrebško Croatia. V Celju se je pa vršila prva
hazenska prvenstvena tekma med Ilirijo in Celjem.
Zmagala je družina Ilirije s 10 : 0. Družina v Celju
je še mlada in ni dorasla rutiniranim igralcem Ilir-
rije. V Subotici se je vršila tekma za Zvezni pokal.
Zmagal je Sand nad Šaskom z 2 : 1 in si s tem pri-
boril dragoceni pokal Zveze.

Radio

Programi Radio-Ljubljana:

Torek, 28. aprila: 12.15 Plošče (pesmi, sla-
gerji). — 12.45 Dnevne vesti. — 13.00 Čas, plošče,
borza. — 18.00 Radio orkester. — 19.00 Dr. I. Ra-
kovec: Iz življenja predpopolnih živali. — 19.30
Dr. Iv. Grafenauer: Nemačina. — 20.00 Schönherri:
»Onco« (člani nar. gled.). Režira g. Valo Bratina.
— 21.30 Radio orkester: Hawaii-jazz. Vmes poro-
čila in časovna napoved.

Sreda, 29. aprila: 12.15 Plošče (instrumen-
talna in jugoslovanska glasba). — 12.45 Dnevne
vesti. — 13.00 Čas, plošče, borza. — 18.00 Radio
orkester. — 19.00 V. Möderndorfer: Vrač med
koroškimi Slovenci. — 19.50 Dr. N. Preobražens-
ki: Ruščina. — 20.00 Slovenske narod. pesmi,
pojejo s spremljevanjem orkestra: gđ. Koren-
čan in g. Mirko Jelacin in Drago Žagar. —
22.00 Časovna napoved in poročila.

Drugi programi

Sreda, 29. aprila

Belgrad: 10.00 Solški radio. — 12.45 Radio
orkester. — 17.00 Popoldanski koncert. — 18.00
Narodne s. kitaro. — 20.00 Narodne melodije.
20.50 Pevsko društvo »Gajrete«. — 22.30 Ruska
ura. — Zagreb: 12.30 Plošče. — 17.00 Glasbena
otroška ura. — 18.00 Plošče za otroke. — 20.00
Praga: Simfonični koncert. — Budapešt: 12.05
Orkestralni koncert. — 17.30 Kitare. — 18.50
»Mojsi pevci«, opera, Wagner. — Dunaj: 18.00
Med Eskimi. — 20.00 Komedija. — 22.10 Ve-
černi koncert. — Milan: 12.15 Pestra glasba. —
19.15 Pestra glasba. — 20.55 Opera. — Praga:
20.00 Koncert v Brnu. — 21.30 Koncert. — Lan-
genberg: 17.00 Popoldanski koncert. — 20.00
Večerna glasba. — Rim: 20.45 Komedija. —
21.05 Orkestralni in vokalni koncert. — Berlin:
19.35 Jazz glasba. — 21.10 »Malpotes«, radio-
opera, W. Goehr. — Katowice: 20.30 Komorna
glasba. — Mißlacker: 19.15 Operni večer. —
20.30 Lep večer. — 21.45 Gledališče in mlada
generacija. — Mor. Ostrava: 18.25 Mandoline
in kitare. — 19.30 Praga. — 20.00 Koncert. —
21.30 Praga. — Leipzig: 20.10 Koncert. — 21.50
Violina in klavir. — 22.30 Vesela glasba.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Torek, 28. aprila ob 20: ČARDASKA KNEGINJA.
Kuponi. Gostovanje gđ. Marice Lubejeve.
Sreda, 29. aprila: Zaprti.
Četrtek, 30. aprila ob 20: CIRKUŠKA PRINCESA.
Ab. C. Kuponi.

Ljudje slabih živcev

izza kake bolezni, preobremenjenosti, žalosti, raz-
burjenja, kakor tudi stari, oslabei ljudje, ki nim
pojema moka, prebava, ki radi neopnena žil nimajo
teka, si hitro opomorejo in se okrepe, če upo-
rabljajo

VINO ŽICANICA

Cena steklenice 40 Din. Proizvaja in razpošilja
stara, l. 1599 ustanovljena Kapitalska lekarna sv.
Marije, lekarnar Vlatko Bartulič, Zagreb Jelaci-
čev trg 20. Dobi se v vseh lekarnah.

Krapinske Toplice

pri Zagrebu, 42° C naravno topla radioaktivna ter-
malna voda in blato zdravi revmo, isias, ženske
bolezni itd. V pred- in posezoni znatno znižane
cene kakor tudi specialna 20 dnevna pavšalna
zdravljenja za 1280 Din (soba, oskrba, kopeli in
pristojbina). Redni promet z avtobusi na vse strani.
Izborna oskrba. Začetek sezone 16. aprila. Zahte-
vajte prospekte od uprave kopalnice ali pri po-
stovalnih pisarnah.

Kitajčeva papiga

Madden je prislutnil pri vratih v kopalnico in
previdno prijel za ključ. Vdala se je — po prstih
je stopil noter, zapahnil vrata v Gamblejevo sobo ter
se vrnil, ko je za seboj zaklenil še vrata v kopalnico.
»Moram govoriti z vami. Govorite s pridruženim glas-
som! Končno sem vendarle sam govoril na telefonu
z vašim očetom. Sporočil mi je, da bo neki Draycott
jutri opoldne prišel z biseri v Barstow.«

»Torej — hm — da, jutri zvečer bo tedaj lahko
že tukaj.«

Madden se je nagnil k njemu in govoril s hrpa-
vim šepetom: »Ne želim, da bi ta tož prišel na far-
mo.«

Bob ga je osuplo pogledal. »Dobro, gospod Mad-
den! Bom pa...«

»Tiho! Ne imenujte mojega imena!«

»Toda po vseh naših pripravah...«

»Premislil sem si. Sploh nočem prevzeti biserov
na farmi. Zato vas prosim, naročite jutri v Barstowu
temu Draycottu, naj gre naprej v Pasadeno. Tja pri-
dem v sredo tudi jaz. Okrog poldneva naj čaka pred
vrati Garfield National banke v Pasadeni. Tam pre-
vzamem niz ter ga shranim na varnem kraju.«

»Razumem, Vi odločate!«

»No dobro! Ah Kim vas jutri zjutraj popelje v
mesto, da še dobite vlak v Barstow. Toda ne pozabite:
to ostane med nama! Ne črhajte besedice nikomur,
tudi Gambleju ne. Celo Thorn ne sme vedeti!«

Opazno po prstih je odšel Madden. Presenečen
bolj kakor kdaj prej, je Bob nekaj časa strmел pred-

se. »No,« je dejal končno, »to p

Nove vojne ladje

Zadnji uspeh Italije na konferenci za omejitve gradbe vojnih ladij, ki ga moramo smatrati gotovo kot enega izmed največjih uspehov fašistične politike zadnjih let v zunanje-političnem pogledu, je zopet pomaknil v ospredje zanimanje za stanje raznih vojnih mornaric.

Mogoče ne bo preveč suhoparno, če navedemo glavne točke in faktorje, ki so važni pri gradbi vojnih ladij v splošnem in ki so posebno uplivali na razvoj razorožitve na morju.

Kakor sicer v življenju, imamo tudi v pogledu gradbe vojnih ladij neko »modo«. Trenutno mnenje in razporeditev pomorskih strokovnjakov daje sedaj temu, sedaj zopet drugemu faktorju prednost. Glavni faktorji konstrukcije pa so: velikost ladje v splošnem, brzina, oborožitev, oklop, razdelitev posameznih topov po veličini na ladji sami in akcijski radij, to je ona razdalja, katero more ladja prevoziti brez obnovitve kuriva, municije in drugih zalog. Naloga ladjedelecev pa je, da te posamezne točke spravijo v sklad po potrebi časa in razmerah, ki so merodajne v dotični mornarici.

Stari princip bojevanja na morju je bil ta, da so bile bojne ladje glavna sila, tako rekoč hrbtenica skupine. Odtod tudi nemško ime »Linien-schiff«. Ob straneh take bojne skupine naj bi bile postopoma oklopne oziroma bojne križarke za krilo in varovale te velike kolose pred nepričakovanimi napadi torpedovk oziroma podmornic. Obenem pa so bile te križarke tudi zaščita lastnih torpedovk in lahkih križark in naj bi omogočile napad teh edinic na sovražnika. Tako je bilo še pri bitki ob Skagerraku.

V današnjem času je predvsem odpadla vloga križark, da najdejo sovražnika in lastno brodogradnišvo pravčasno obvesti o njegovi navzočnosti. To vlogo so prevzeli sedaj aeroplani, ki jih tudi manjše vojne ladje vozijo s seboj in v slučajih potrebe s posebno kataluplo »lansirajoc« v zrak. Podrobnosti o tem so toliko znane, da natančnejši popis pač ni potreben.

Ker pa manjka praktičnih izkušenj v modernem boju na morju, in je slika moderne boja tako raznolična, je jasno, da se hoče vsaka pomorska sila zavarovati pred presenečenjem. Nadaljevanje brezkončnega oboroževanja na morju bi končno dovedlo do finančnejne onemoglosti te ali one države in tudi preostali bi imeli le zadoščenje Pirove zmage. In zato je le razumljivo, da so se posamezne države medsebojno sporazumele in omejile pomorsko oboroževanje. Le Italija in Francija sta si po najnovejšem pomorskem sporazumu pridržali pravico za zgraditev dveh bojnih ladij po 23.000 ton.

Zanimivo pa je, da se je način boja na morju kljub napredovanju tehničnih pripomočkov spremenil v toliko, da je večje važnosti ogrožanje oziroma zavarovanje trgovskih ladij. Iz tega položaja so nastala tudi sledeča vprašanja: 1. Kateri način gradbe je najprikladnejši za križarko, ki se bori v formaciji in kateri način za ono, ki je namenje-

na za ogrožanje sovražne trgovske mornarice. 2. Ali je mogoče, oba problema združiti in rešiti v eni vrsti križarke. 3. Ali je bolje, imeti več lahkih edinic za nadomestek za eno močnejšo.

Pri praktični rešitvi teh vprašanj so po vojski prav svojevoljno postopali in tako je prišlo do one rešitve, ki je znana pod imenom washingtonska križarka (10.000 ton maksimalno), vendar pa brez zalog za pogonska sredstva in za druge potrebščine. Posebno Francija se je prva lotila teh križark, Italija je sledila in nastale so hitre ladje (italijanska križarka »Trento« ima 37 morskih milj na uro), ki so bile tudi močno oborožene. Vendar pa ta tip ne zadošča za potrebe na odprtem morju, daleč od domače luke.

Londonska pomorska konferenca je določila leta 1930 sledeče 10.000 tonske križarke: Zedinjene države smejo do 1939 zgraditi 18 takih križark, od teh je v službi že 5, 3 sedaj opremljajo, 5 jih gradijo, in ostale bodo oddane v gradnjo v prihodnjih letih. — Anglija se je zadovoljila s 13, od katerih pa so že vse v službi. — Japonska gradi 8 križark, od teh je gotovih 4 in ostale se dogotavlja. — Francija je pričela s sedmo in osmo ladjo, ki ji je bila dovoljena po programu in Italija seveda ne zaostaja za svojim sosedom. Obe državi jako smotreno gradite svoje pomorske in zračne sile.

Pri razliki v oborožitvi in brzini spoznamo lahko, kako različno presojajo razne države način uporabe ladij. Francija je zgradila večje število rušilcev (destroyer), ki imajo tonažo do 2600 ton. Te ladje moramo danes računati po klasifikaciji londonskega pomorskega sporazuma med križarke. Takih ladij ima Francija danes že okrog 40 v službi. Italija seveda ni zaostala in ima jako moderne križarke do 5500 ton z velikimi brzinami.

Nemci so postavili v službo svoje nove križarke, ki imajo vse tonaže okrog 6000 ton. Kakor vidimo, se približujejo tudi inozemske križarke vedno bolj tej velikosti in to iz praktičnih razlogov. Kajti za borbo v formaciji in istočasno v posameznem boju so take ladje najbolj prikladne.

Z veliko napetostjo pričakuje inozemstvo novo nemško oklopno ladjo »Admiral Scheer«, ki je vzbudila v strokovnih krogih in pa tudi

v politiki Nemčije in njenih sosedov na suhem in na morju toliko zanimanja. Kakor znano bo to prva oklopna ladja izključno le z motornim pogonom in smemo pričakovati raznih iznenadenj, v kolikor bodo seveda prodrla v javnost.

Svedska si je zgradila nosilca za aeroplane od samo 5260 ton in je s tem začrtala v gradbi te vrste ladij nova pota, ki so tem bolj utemeljena, ker se veliki nosilci aeroplanov nikakor niso obnesli. Amerika namerava opustiti svoje ogromne nosilce »Lexington« in »Saratoga«, ker so preokorni in je vzdrževanje predrago. Ravno v tem pogledu moramo omeniti preudarnost poveljstva naše mlade mornarice, ki je nabavila nosilca »Zmaj«, ki je pravzaprav le plavajoča delavnica, ima pa za naše razmere več pomena kakor kaka velika matična ladja. Z vsa pravico smemo torej trditi, da je bližnja bodočnost pridržana srednje velikim bojnim ladjam.

10 let avstrijski vojni minister. Avstrijski vojni minister Vaugoin praznuje danes desetletnico svojega ministirovanja. Zvezni predsednik Miklas mu je ob tej priliki poslal lastnoročno pisano pismo in ga odlikoval z velikim zlatim znakom na traku za zasluge za republiko.

Socialni misijonar po radiju

Newyorški katoliški tednik »The Lommo-veal« poroča o velikem uspehu nedeljskih govorov Karla Coughlina, duhovnika v Detroitu. Za podlogo teh pridig mu služi eniklika »Rerum novarum«. V svojih govorih kliče poslušalce na novo križarsko vojsko, ki bo zahtevala vrnitev h Kristusovim načelom in cerkvi tako v socialnem kot tudi gospodarskem življenju. Svet stoji pred alternativo: ali Kristus ali popolna zmeda.

Pri sedemnajstih ameriških oddajnih postajah v različnih delih Združenih držav stalno plačuje vsak teden za eno uro, da more govoriti po radiju. Druge postaje pa so v zvezi s Columbia Broadcasting Company, katera mu je vedno na razpolago. Skupno oddaja njegove govore kakih dvaindvajset do petindvajset oddajnih postaj.

Toda poslušalci ne poslušajo samo njegovih govorov, ampak ga tudi vprašujejo za nasvete in tako je razumljivo, da dobiva ta duhovnik tedensko do petdesettisoč pism. V odgovor na svoj govor na četrto adventno nedeljo je dobil 75.000 dopisov iz najrazličnejših mest Združenih držav, Kanade, Mehike, da celo potniki na oceanskih parnikih so se ga že spomnili. Izmed dopisovalcev je večina nekatoliška. Njihova pisma so večinoma prijazna, včasih naravnost navdušena; med tisoč pismi sta navadno dva nasprotujoča in odklanjajoča. Stroški za te ure so precejšnji; tedensko 8900 dolarjev, t. j. 465.000 Din. Krije jih s prostovoljnimi darovi.

V svojih govorih obravnava Coughlin probleme delavstva, nastavljenec, brezposelnih, lastnine, razdelitve bogastva, bančne bilance itd. in uporablja obsežni številčni material, katerega mu preskrbujejo izvedeni strokovnjaki. Stalno je v zvezi z Washingtonom in uradi vplivnih sociologov in narodnih ekonomov.

Ker je kritiziral metode mnogih akci-

skih družb in koncernov, ima seveda precej ostre nasprotnike. Neki generalni direktor velikega podjetja je celo zahteval od škofa v Detroitu, da mu prepove govoriti. Prav tako so skušali pritisniti na lastnike oddajnih postaj in radijsko komisijo, a se nihče ne ukloni. Coughlin dela v popolnem soglasju s svojim škofom in tudi sv. oče sam odobrava njegovo delo.

Zastave 75 narodov plapolajo na Shakespearejevi proslavi. Angleško mestec Stratford-on-Avon proslavi vsako leto rojstni dan svojega največjega sina Williama Shakespearea (1564—1616). Letos so na rojstni dan vihrale zastave 75 narodov v čast pesniku.

Infantinja Izabela Španska na nrtvaškem odru. 79 letna teta španskega kralja Alfonza, Izabela, je preteklo nedeljo umrla v Parizu.

„Dokončal sem!“

Zagoneten samoumor milijonarja

Newyork, 25. aprila.

Včeraj se je tu zastrupil James P. Donahue, zet umrlega večkratnega milijonarja Woolwortha, ustanovitelja svetovnoznane trgovskega koncerna. Donahue je vzel precejšnjo dozo strupa, na posledicah katerega je v sanatoriju umrl. Bil je star 46 let. Vzrok njegovega dejanja je neznan. Zdravnikom sanatorija, v katerega so ga prepeljali iz njegovega stanovanja, je dejal: »Najbrže nisem bil pri pravi pameti, ko sem vzel strup. Ne vem prav za prav, čemu naj bi si vzel življenje.« V uradnem poročilu o ogledu trupla stoji, da je Donahue vzel šest tablet sublimata. Donahue je vzel strup, ko je bila pri njem zbrana družba kvartalev. Za trenutek se je oprostil od svojih gostov, odšel v kopalnico in ostal tam nekaj časa. Ko se je vrnil, je zaklical: »Dokončal sem!« in nato padel na tla. Njegova žena je ena najbogatejših žena v Newyorku in plačuje le 100.000 dolarjev manj davka kakor John D. Rockefeller ml. Kljub temu pa se je le redko pokazala v newyorški družbi. Leta 1925. je zbudila precej prahu v svetovnem časopisju tatvina dragocene, 30 milijonov dolarjev vredne biserne ogrlice, ki je bila najprej ukradena iz njune spalnice, pa je bila potem na skrivnostni način zopet vrnjena.

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

DRAMA.

Začetek ob 20.

Torek, 28. aprila: Zaprt.

Sreda, 29. aprila: PRI BELEM KONJICKU.

Red A.

Četrtek, 30. aprila: SLEHERNIK. Predstava v operi. Red D.

Petek, 1. maja: Zaprt.

OPERA.

Začetek ob 20.

Torek, 28. aprila: LUIZA. Red E.

Sreda, 29. aprila: OJ TA PRESMENTANA LJUBE.

ZEN. Premijera izvirne operete. Izven.

Četrtek, 30. aprila: SLEHERNIK. Red D.

Petek, 1. maja: Simfonični koncert v Unionski dvorani. Izven.

Cankov, bivši bolgarski ministrski predsednik in prosvetni minister, kateremu je kralj Boris poveril sestavo nove vlade. Pogajanja s strankami pa niso uspela in je Cankov kralju vrnil mandat.

Silvester Škerl:

Pri dunajskem brivcu

Iz popotne beležnice.

Nastanil sem se v hotelu tik kolodvora Franca Jožefa, kamor sem ponoči došel iz Prage. V posteljo sem vzel komedijo »Leinen aus Irland«, ki mi jo je vsilil gospod dr. Maril od S. Fischerjeve založbe v Berlinu, češ, da bo vprizorjena v Belgradu in da naj poskusim navdušiti upravo ljubljanskega gledališča zanjo (česar še nisem storil). Ko sem začel čitati, je bilo pozno, ko sem nehal pa že prilično zgodaj jutraj, zakaj zadevica se dogaja v ministerialnih krogih predvojne Dunaja, je prilično zabavna in toliko kratkočasna, da sem obračal list za listom, dasi sem sproti sam pri sebi mislil, da bom na prihodnjem listu nehal in zaspal. Nekdanje glavno mesto velike Avstrije ter dobrodružno intri-gantstvo na višjih mestih je podal spretni komediograf, o katerem mi je dr. Maril pripovedoval, da je Dalmatinec, tako humoristično, da bi morda naposled res kazalo stopiti h gospodu upravniku župančiču...

Ni čuda, da sem se prebudil, ko je bilo solnce že precej visoko nad Dunajem. A moram povedati, da sem se dobro naspal, še bolj v

zavesti, da sem že blizu doma in da je Dunaj poslednja postaja na moji poti.

Stopil sem v brivnico. Sprejel me je okrogel in obsežen gospod (brivci so povsod suhi in mladiči) brez bele ali črne halje, zato pa častitljive starosti in v obraz na las podoban Francu Jožefu, zakaj s pieteto je negoval slo-vito cesarsko brado. Nisem mislil, da ima kolodvor Franca Jožefa čuvaja brivskega stanu, ki s svojim licem vzdržuje slavno tradicijo mogočnega vladarja na Dunaju.

»Lepo vreme...« mrmra napol razumljivo v pristnem dunajskem dialektu. »Lepo vreme v lepih časih. Zdaj gre vse narobe. Kdo se še spozna na tem svetu...«

Mož govori sam zase — tako se mi vsaj zdi, ker mi je sicer postregel z belim prtom okrog vratu in začel mešati milnico — a vse tako kakor da ne velja njegova služba meni marveč bogznan kateremu nevidnemu. Zato si ne upam segati mu v besedo.

»Kdo se še spozna na tem svetu? — Ne veš, koliko je vreden denar, ki ga zaslužiš, ker nikoli ne veš, koliko ga izdaš na davkih, dokladah in javnih dajatvah. Ne veš, koliko je vreden kruh, ki ga ješ, ker je pač vse drugače zdaj kot nekdaj. Ubogi Schmides. Ko sem ga poslušal v operi, se mi je zdelo, da je še nekaj sijaja v tisti hiši. Zdaj ga pokopljejo in se pre-rekajo po časopisih, kdo mu plača pogreb in ali bo zadosti denarja, da se vrši tradicional-

ni obhod opernega poslopja. Tako gre za vsako stvar. Kdo bo plačal. Kdo bo plačal sijaj, ki ga ne premoremo več. Schmidesova smrt mi je šla k srcu. Ne bom več blišal tega slavčka peti. Koga bomo zdaj poslušali na zadnji gale-riji? Vse se menjuje — a čudno je to, da se je nekdaj menjavalo na vrhu, zdaj se menjujejo tla.«

Njegov čopič je končal svoj posel. Z bridkim vzdihom brusi možakar brtev. Z bridkim vzdihom jo nastavi na mojem licu in mokče strga.

Molče strga Franc Jožef moje kocine.

Stephansdom

Še bolj turobno se mi je zdelo da je na Dunaju, v mestu veselega smeha in svetovno znane »Gemütlichkeit«, ko sem od knjigarnarja Becka, ki mi je tožil o slabi kupčiji, stopil v cerkev sv. Štefana. V desni ladji sem takoj pri vstopu opazil, da gradijo božji grob, nosili so ogromne lesene sestavne dele, pribijali, vezali in dvigali z vrvmi. Nič tihega in vendar je vsak udarec, vsaka glasna beseda, ki so jo delavci zaklicali, padla v votlo. Pred Madono so gorele sveče in starci ter žene so klečali na lesenem podu. Stopil sem počasi proti glavnemu vhodu, kjer so čistili predproge z električnimi aparati. Častitljiv strežaj s trikotnim klobukom na glavi in ceremonijsko palico v roki je nadzoroval. Zastemel sem se v bar-

vaste podobe na steklu visokih in ozkih got-skih oken, nato sem pod prižnico sedel v klo-p.

Zatimil sem oči in sem se skušal zbrati k molitvi.

A mi mi dalo srce, da bi v tem kraju po-zabil na slavnostne službe božje, ki so se vršile v cesarskem sijaju, na tako bližnjo in skoraj že pozabljeno zgodovino, ki je pokopana v teh zidovih.

In žalosten sem vstal, poklonil se Bogo-rodnici ter odšel — moliti nisem mogel.

Potožilo se mi je po domu in najrajši bi bil sedel že na vlak. Jutri zjutraj šele in do-tlej še nekaj opravkov.

V solnce je igral hudomušen in mrzel veter, ki me je gнал. A ko sem blizu borze opazil na poštnem poslopju tablo »Fernsprech-amt«, se nisem mogel vzdržati, da ne bi po-klical Ljubljane...

Vsa presenečena in drhteča od veselja mi je v aparatu odgovarjala ženka.

Semmering

Nikoli še nisem popotoval pri belem dne-vu po Semmeringu. V čudovito lepem jutru, stisnjen med turisti, ki so bili namenjeni na Rax, na smučanje, sem ob oknu užival nepo-pisni razgled, vsak hip pretegan od sejestega tunela.

Brzovlak je drvel... Mürrzuschlag — Sta-jerska — domov!